Banca Națională a Moldovei

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA INFRASTRUCTURILOR PIEȚEI FINANCIARE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Anul 2022

CUPRINS

Sumar 4

Capitolul 1. BNM - autoritate de licențiere, reglementare, monitorizare și supraveghere a infrastructurilor pieței financiare, a instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice..... 5

1.1. Modificări ale cadrului legal cu privire la reglementarea activității de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice 7

1.2. Conceptul privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova 9

Capitolul 2. Monitorizarea și supravegherea infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova..... 11

Capitolul 3. Sistemele de plăți și decontări de importanță sistemică.....13

3.1. Sistemul automatizat de plăți interbancare.....13

3.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare.....17

Capitolul 4. Instrumentele de plată..... 20

4.1. Cardurile de plată 20

4.2. Transferul de credit 35

4.3. Debitarea directă 36

Capitolul 5. Sistemele automatizate de deservire la distanță 37

Capitolul 6. Remiterile de bani - persoane fizice..... 39

Capitolul 7. Supravegherea prestatorilor de servicii de plată nebancari..... 43

Lista abrevierilor

BNM	Banca Națională a Moldovei
CBN	Certificatele Băncii Naționale a Moldovei
CNP	Card not present
DCU	Depozitarul central unic al valorilor mobiliare
FN/PFN	Fără numerar / plată fără numerar
OS	Obligațiuni de stat cu rata fixă a dobânzii
OSF	Obligațiuni de stat cu rata flotantă a dobânzii
PSP	Prestatori de servicii de plată
RM	Republica Moldova
SADD	Sistem automatizat de deservire la distanță
SAPI	Sistem automatizat de plăți interbancare
Sistemul CDN	Sistemul de compensare cu decontare pe bază netă
Sistemul DBTR	Sistemul de decontare pe bază brută în timp real
SPCP	Sistem de plăți cu carduri de plată
SRB	Sistem de remitere de bani
TC	Transfer de credit
Tranzacții OTC	Tranzacții Over The Counter (extrabursiere)
Tranzacții BVM	Tranzacții la Bursa de Valori a Moldovei
VMC	Valori mobiliare corporative
VMS	Valori mobiliare de stat
SEPA	Zona unică de plăți în euro (eng. Single Euro Payments Area)

Sumar

Raportul privind evoluția infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova pentru anul 2022 (*în continuare* raport) a fost elaborat pornind de la atribuțiile de bază ale Băncii Naționale a Moldovei, menționate la art. 5 alin. (1) lit. F) și m) din *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei,* privind infrastructurile pieței financiare și domeniul prestării serviciilor de plată.

Acest raport reprezintă o compilare a informației privind activitățile de licențiere, reglementare, monitorizare și supraveghere a prestatorilor de servicii de plată și a emitenților de monedă electronică și reflectă rezultatele monitorizării și supravegherii infrastructurii pieței financiare și a instrumentelor de plată în Republica Moldova în anul 2022.

Raportul conține informații și analize referitoare la:

- rezultatele activității BNM în calitate de autoritate de licențiere, reglementare, monitorizare și supraveghere a infrastructurilor pieței financiare, a instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice;
- evoluția sistemelor de plăți, eficiența și stabilitatea sistemelor de plăți, a sistemelor de decontare și compensare a valorilor mobiliare;
- evoluția utilizării instrumentelor de plată, sistemelor automatizate de deservire la distanță și a remiterilor de bani;
- rezultatele supravegherii activității de prestare a serviciilor de plată și a activității de emitere a monedei electronice de către prestatorii de servicii de plată nebancari.

Capitolul 1. BNM - autoritate de licențiere, reglementare, monitorizare și supraveghere a infrastructurilor pieței financiare, a instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice

În conformitate cu *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei* (în continuare *Legea nr. 548/1995*), printre atribuțiile de bază ale Băncii Naționale se regăsesc licențierea, operarea, reglementarea, monitorizarea și supravegherea infrastructurilor pieței financiare în Republica Moldova, reglementarea și supravegherea instrumentelor de plată și a altor componente ale sistemelor de plăți, precum și licențierea, reglementarea și supravegherea activității de prestare a serviciilor de plată și a activității de emitere a monedei electronice.

Legea nr. 114/2012 privind serviciile de plată și moneda electronică (în continuare *Legea nr. 114 /2012*) stabilește cerințe prudențiale și de acces pe piață pentru prestatorii de servicii de plată, precum și drepturile și obligațiile utilizatorilor și prestatorilor de servicii de plată la încheierea contractelor-cadru și la efectuarea operațiunilor de plată, asigurând suportul legal uniform pentru promovarea unei activități eficiente și competitive pe piața de prestare a serviciilor de plată. Serviciile de plată vizate sunt cele care permit:

- depunerea/retragerea de numerar într-un /dintr-un cont de plăți;
- efectuarea debitării directe, a transferului de credit, a transferurilor programate, a operațiunilor de plată printr-un card de plată sau printr-un dispozitiv similar, inclusiv în cazul în care fondurile sunt acoperite printr-o linie de credit;
- emiterea și/sau acceptarea cardurilor de plată și a altor instrumente de plată;
- remiterea de bani;
- executarea operațiunilor de plată, în cazul în care consimțământul plătitorului este exprimat prin orice dispozitive de comunicație electronică, digitale sau informatice, prin terminalele de plată în numerar (terminale cash - in), de către operatorul sistemului sau al rețelei informatice sau de comunicație electronică care acționează exclusiv ca intermediar între utilizatorul serviciilor de plată și furnizorul bunurilor și serviciilor.

Pe teritoriul Republicii Moldova servicii de plată prestează:

- băncile și sucursalele băncilor din alte state;
- societățile de plată;
- societățile emitente de monedă electronică;
- furnizorii de servicii poștale care activează în conformitate cu *Legea comunicațiilor poștale nr. 36/2016*;
- BNM – în cazul în care nu acționează în calitate de autoritate a politicii monetare sau în calitate de altă autoritate publică;

- Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Procesul de licențiere a prestatorilor de servicii de plată nebancari (societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică și furnizorii de servicii poștale) și cel de înregistrare a agenților de plată are loc cu respectarea unui set de cerințe ce asigură o abordare uniformă și competitivă de acces la activitatea de prestare a serviciilor de plată și de desfășurare a acesteia pe teritoriul Republicii Moldova.

La situația din 31.12.2022, în Republica Moldova activau nouă prestatori de servicii de plată nebancari, dintre care două societăți de plată, un furnizor de servicii poștale și șase societăți emitente de monedă electronică (a se vedea Figura 1), dintre care, în anul 2022, au fost licențiați ÎM „Moldcell" SA în calitate de societate emitentă de monedă electronică și „Nova Pay" SRL în calitate de societate de plată pentru servicii de remiteri de bani.

Registrele aferente prestatorilor de servicii de plată nebancari pot fi accesate pe pagina oficială a BNM www.bnm.md, compartimentul *Piețe și Plăți*, sub compartimentul *Licențiere în sistemele de plăți.*

Figura 1. Prestatorii de servicii de plată nebancari licențiați și genurile de activitate

Societăți emitente de monedă electronică	1. „Paymaster" SRL 2. „Paynet Services" SRL 3. „BPay" SRL 4. „QIWI-M" SRL 5. „Fintecly" SRL 6. „Moldcell" SA	Licență acordată pentru activitatea de emitere a monedei electronice care permite inclusiv prestarea serviciilor de plată prevăzute la art. 4 alin. (1) din Legea nr. 114/2012
Societate de plată	1. SC „MMPS COM" SRL 2. „NOVA PAY" SRL	Licență acordată pentru desfășurarea activității de prestare a serviciului de plată prevăzut la art. 4 alin. (1) pct. 6) (Nova Pay SRL) și pct. 7) (MMPS COM SRL) din Legea nr. 114/2012
Furnizor de servicii poștale	Î.S. „Poșta Moldovei"	Licență acordată pentru desfășurarea activității de prestare a serviciului de plată prevăzut la art. 4 alin. (1) pct. 6) din Legea nr. 114/2012

De asemenea, conform interpelărilor prestatorilor de servicii de plată nebancari, Banca Națională a examinat și a oferit consultări pe marginea activității de prestare a serviciilor de plată și emitere a monedei electronice, precum subiectele legate de procedurile de activitate, modelele de afaceri etc.

În ceea ce privește potențialii prestatori de servicii de plată nebancari, Banca Națională a Moldovei a acordat consultanța necesară cu privire la activitatea de prestare a serviciilor de plată și cerințele prevăzute de Legea nr.114/2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică.

Prestatorii de servicii de plată nebancari au dreptul de a presta servicii de plată prin intermediul sucursalelor și agenților de plată, respectând prevederile art. 27 din *Legea nr. 114/2012*, iar societățile emitente de monedă electronică, pe lângă prestarea serviciilor de plată similar societăților de plată, au dreptul de a distribui și de a răscumpăra moneda electronică prin intermediul agenților, în condițiile art. 90 din *Legea nr.114/2012*.

Pe parcursul anului 2022, în *Registrele* aferente prestatorilor de servicii de plată nebancari au fost înregistrați ***977 agenți de plată*** și radiați ***25 agenți de plată***.

În ritmul accelerat al digitalizării și dezvoltării continue a metodelor de plată, **importanța educației și incluziunii financiare** devine tot mai accentuată, astfel BNM depune multiple eforturi pentru sporirea educației în domeniul plăților și incluziunii financiare a populației.

Eforturile Băncii Naționale a Moldovei, în vederea sporirii nivelului de educație financiară în domeniul plăților pe parcursul anului 2022, au fost direcționate spre lansarea și participarea împreună cu autoritățile locale și instituțiile internaționale în mai multe proiecte de educație financiară, destinate cetățenilor Republicii Moldova. Scopul urmărit în proiectele de educație financiară în domeniul plăților este promovarea utilizării plăților fără numerar, înțelegerea beneficiilor aduse de instrumentele de plată fără numerar, cunoașterea drepturilor și obligațiilor la efectuarea plăților.

1.1. Modificări ale cadrului legal cu privire la reglementarea activității de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice

Cadrul normativ elaborat de BNM privind sectorul sistemelor de plăți și activitatea de prestare a serviciilor de plată vine să alinieze reglementările naționale de profil la cele europene, concretizându-se în adoptarea actelor normative necesare desfășurării activității pe piața de prestare a serviciilor de plată. Acest cadru reprezintă un sprijin esențial pentru sporirea numărului serviciilor de plată moderne şi sigure, creșterea gradului de concurență pe piața serviciilor de plată datorită accesului prestatorilor nebancari pe piața respectivă, favorizând astfel o eficiență și calitate mai mare a serviciilor de plată, precum și atingerea unui nivel înalt de efectuare a plăților fără numerar și reducerea numerarului în circulație.

Pentru asigurarea continuității exercițiului de armonizare a legislației în domeniul prestării serviciilor de plată și emiterii de monedă electronică, BNM depune continuu eforturi în vederea îmbunătățirii și dezvoltării pieței serviciilor de plată, având în vedere oportunitatea și cererea din partea consumatorilor.

Banca Națională a Moldovei în comun cu Ministerul Finanțelor a parcurs în anul de referință o serie de etape ale procesului de legiferare pe marginea proiectului de lege care își propune transpunerea în legislația națională a prevederilor *Directivei (UE) 2015/2366 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne*. Astfel, la data de 05.08.2022 a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 209 adoptată la 15.07.2022, care transpune Directiva (UE) 2015/2366 .

Transpunerea directivei europene (PSD2) în legislația națională reprezintă un exercițiu de continuare a alinierii cadrului de reglementare aferent serviciilor de plată la noile reglementări UE în domeniu și constituie un act important pentru inovațiile în domeniul serviciilor de plată, urmând cele mai bune practici și experiențe din regiune.

Printre principalele amendamente ale legii de transpunere a PSD2, enumerăm următoarele: noi metode și soluții în materie de plăți, mai multă claritate juridică a cadrului legal actual cu privire la serviciile de plată, setarea noilor reguli atât pentru prestatorii de servicii de plată existenți, cât și pentru cei care urmează să apară și, nu în ultimul rând, mai multă protecție utilizatorilor serviciilor de plată.

Totodată, începând cu anul 2022, Banca Națională a Moldovei a devenit unul dintre beneficiarii proiectului de asistentă tehnică Twinning, intitulat: *„Consolidarea supravegherii, guvernanței corporative și gestionării riscurilor în sectorul financiar”*, implementat în Republica Moldova cu suportul Uniunii Europene, iar una dintre componentele acestui proiect este cel de asigurare a premiselor necesare aderării comunității prestatorilor de servicii de plată din Republica Moldova la Zona Unică de Plăți în Euro (SEPA).

Astfel, prin intermediul acestui proiect, Banca Națională a Moldovei beneficiază de suport în vederea alinierii legislației și a cadrului de reglementare la regulile SEPA, precum și de asistență în sensul pregătirii dosarului de aderare la SEPA (care să demonstreze conformarea Republicii Moldova la *Criteriile de extindere a ariei geografice SEPA*) în calitate de stat membru non-SEE (Spațiul Economic European). Se estimează că solicitarea vizată va fi remisă către autoritățile responsabile din cadrul UE în a doua jumătate a anului 2023.

Totodată, la 17.11.2022 Banca Națională a Moldovei, în cadrul proiectului Twinning al UE, a desfășurat un eveniment[1] cu genericul „Aderarea Republicii Moldova la Zona Unică de Plăți în Euro – realizări și perspective”. Conferința a avut drept scop informarea societății, dar și a mediului de afaceri privat privind principalele beneficii ale aderării Republicii Moldova la SEPA, strategia de conformare la criteriile Consiliului European al Plăților de aderare la SEPA, eforturile și progresele realizate în acest sens de către autoritățile țării, precum și etapele care urmează a fi întreprinse în asumarea acestui angajament. La conferință au participat reprezentanți de rang înalt ai partenerilor Băncii Naționale a Moldovei din cadrul proiectului Twinning al UE, directorul general al Consiliului European al Plăților, reprezentanți ai autorităților din Republica Moldova, în sarcina cărora le revine realizarea unor cerințe din criteriile de aderare la SEPA, precum și comunitatea prestatorilor de servicii de plată din Republica Moldova (bancari și nebancari).

Pe parcursul anului 2022 au fost operate următoarele modificări asupra cadrului normativ secundar relevant sistemelor de plăți și participanților acestora:

1. La data de 20.01.2022 a fost aprobată Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr. 4 „Pentru modificarea Regulamentului cu privire la activitatea prestatorilor de servicii de plată

[1] Înregistrarea poate fi vizualizată accesând următoarea adresă web: http://www.bnm.md/ro/content/banca-nationala-moldovei-bnm-organizeaza-conferinta-internationala-aderarea-republicii

nebancari nr. 217/2019" care a intrat în vigoare la 04.04.2022. Aprobarea Hotărârii Comitetului executiv al BNM nr. 4 din 20.01.2022 a fost dictată de necesitatea optimizării cadrului normativ aplicabil activității prestatorilor de servicii de plată nebancari. Au fost adoptate și îmbunătățite normele ce se referă la procesul de licențiere/înregistrare, prin intermediul Sistemului informatic al Băncii Naționale a Moldovei cu privire la licențiere, autorizare și notificare, la înscrierea agenților în Registrul societăților de plată/furnizorilor de servicii poștale/Registrul societăților emitente de monedă electronică și la gestionarea eficientă a capitalului;

2. La data de 07.04.2022 a fost aprobată Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr. 65 „Pentru modificarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei", care a intrat în vigoare la data de 20.05.2022. Aprobarea Hotărârii nr. 65 din 07.04.2022 derivă din contextul implementării *Proiectului de modernizare a sistemului automatizat de plăți interbancare* (care este parte componentă a Conceptului privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova[2]) ce presupune: separarea logică a modulelor DBTR (sistemul de decontare pe baza brută în timp real) și CDN (sistemul de compensare cu decontare pe bază netă) ale sistemului automatizat de plăți interbancare (SAPI), trecerea la un format mai avansat al mesajelor de plată (ISO 20022), crearea unui model mai avansat de gestiune a limitelor de lichiditate de către participanții SAPI.

De asemenea, pe parcursul anului 2022, au fost supuse consultărilor publice unele inițiative de modificare a cadrului normativ secundar relevant sistemelor de plăți și participanților acestora.

1.2. Conceptul privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova

În vederea modernizării sistemului automatizat de plăți interbancare (SAPI) al BNM și implementării schemei de plăți instant, prevăzute în Conceptul privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova, pe parcursul anului 2022 a continuat realizarea a două proiecte de implementare.

Aceste proiecte sunt orientate spre dezvoltarea sistemului de plăți din Republica Moldova și modernizarea serviciilor de plată, pentru a oferi comunității financiare din țara noastră un sistem de plăți cu infrastructuri de o performanță potrivită așteptărilor și solicitărilor prestatorilor de servicii de plată, dar și instrumente de plată moderne, care ar corespunde necesităților consumatorilor individuali și corporativi.

Primul proiect de implementare este dedicat **modernizării SAPI** și include separarea logică a modulelor DBTR (sistemul de decontare pe baza brută în timp real) și CDN (sistemul de compensare cu decontare pe bază netă) ale SAPI, trecerea la un format mai avansat al mesajelor de plată (ISO 20022), crearea unui model funcțional de gestiune a limitelor de lichiditate de către participanții SAPI. Lucrările de modernizare s-au desfășurat pe parcursul

[2] https://www.bnm.md/ro/content/extras-din-conceptul-privind-dezvoltarea-domeniului-de-plati-din-republica-moldova

anului 2022 cu succes, fără abateri de la termenele stabilite în planul proiectului, noul sistem fiind lansat în mediul de producție în data de 23.05.2022.

Al doilea proiect este dedicat implementării unei noi scheme de plată (**plăți instant**). Pe parcursul anului 2022 a fost semnat Contractul de achiziție cu furnizorul responsabil de implementarea soluției și aprobat Planul de management al proiectului. Conform acestui plan, lansarea sistemului se preconizează a fi în luna februarie 2024.

Măsurile vizate vor consolida sistemul de plăți din Republica Moldova, vor îmbunătăți administrarea riscurilor operaționale și de lichiditate și vor facilita implementarea unor noi instrumente de plată. De asemenea, se vor crea premise pentru dezvoltarea eficientă a plăților inovative, inclusiv a celor mobile, cu decontarea finală imediată și posibilitatea reutilizării imediate a mijloacelor bănești primite. Ca urmare, circuitul fluxurilor economice va deveni mai facil, sectorul plăților inovative va avea o capacitate mai bună de atragere a investițiilor și va crește viteza de circulație a banilor în economie. Acestea vor aduce beneficii la mai multe niveluri - prestatorilor de servicii de plată și consumatorilor finali (persoane fizice), de asemenea, operatorilor economici și autorităților.

Capitolul 2. Monitorizarea și supravegherea infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova

Infrastructurile pieței financiare (IPF) dețin un rol important în vederea asigurării stabilității sistemului financiar. Serviciile furnizate de către IPF sunt critice întrucât orice defecțiune a acestora poate afecta implementarea politicii monetare, precum și promovarea încrederii publicului în efectuarea plăților fără numerar. Ținând cont de rolul lor central în cadrul unei economii, IPF se supun unor practici riguroase de gestiune a riscurilor și trebuie să fie rezistente la stres.

Banca Națională a Moldovei deține mandatul legal de a exercita funcția de monitorizare și supraveghere, acesta fiind expres stipulat la art. 5 alin. (1) lit. f) și m) din *Legea nr. 548/1995* și la art. 93 alin.2 din *Legea nr. 114/2012*. Astfel, BNM monitorizează și supraveghează infrastructurile pieței financiare, în condițiile stabilite de lege și promovează funcționarea stabilă și eficientă a acestora, precum și licențiază, reglementează și supraveghează activitatea de prestare a serviciilor de plată și de emitere a monedei electronice.

Această atribuție este realizată în corespundere cu cele mai bune practici internaționale, precum și cu recomandările, principiile, standardele din acest domeniu emise de Banca Reglementelor Internaționale, Banca Centrală Europeană, Fondul Monetar International, Banca Mondială etc.

Politica de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova, aprobată prin Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr. 299 din 27.10.2016, detaliază atribuția expusă în lege și nominalizează sistemele de plăți din Republica Moldova care sunt supuse supravegherii de către BNM (a se vedea Figura 2).

Figura 2. Lista sistemelor și componentelor sistemelor de plăți și decontări din Republica Moldova supuse supravegherii de către BNM la finele anului 2022

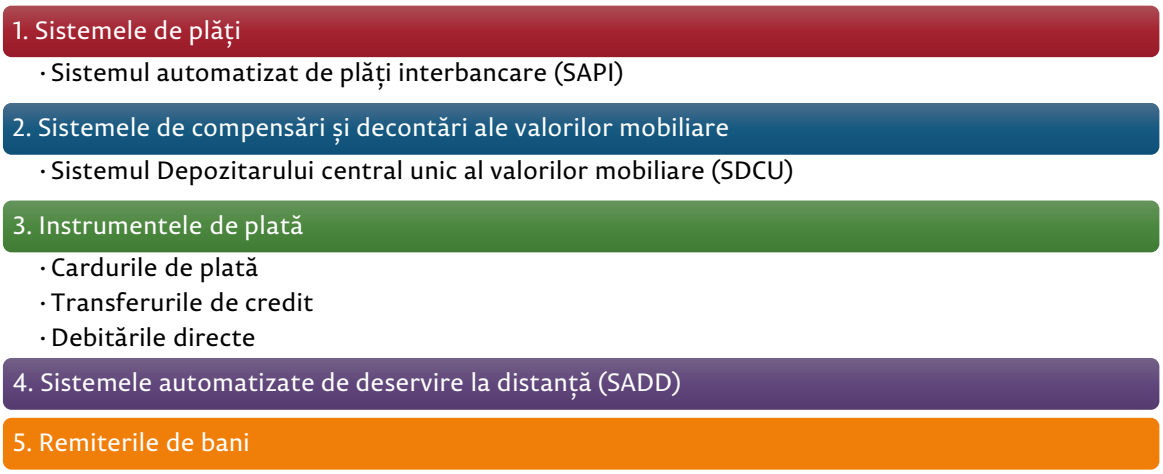

În baza informației obținute în cadrul monitorizării zilnice/lunare/trimestriale, Banca Națională efectuează evaluarea periodică a conformării sistemelor de plăți și decontări la cerințele expuse în actele normative în vigoare și la standardele internaționale aplicabile.

Standardele internaționale care se aplică la evaluarea periodică a *SAPI (*și evaluarea ulterioară a DCU) sunt *Principiile aferente infrastructurilor pieței financiare* [3] , emise de Banca Reglementărilor Internaționale (BIS) și Organizația Internațională a Comisiilor Valorilor Mobiliare (IOSCO).

La exercitarea funcției de monitorizare și supraveghere a instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor automatizate de deservire la distanță (SADD), Banca Națională a Moldovei efectuează următoarele:

① | **Colectează date** privind siguranța și eficiența utilizării instrumentelor de plată fără numerar și a SADD. Datele folosite în scopul supravegherii sunt din rapoartele prezentate de către prestatorii de servicii de plată (în continuare - PSP), din informațiile obținute din cadrul paginilor web oficiale ale PSP din Republica Moldova ce oferă servicii aferente SADD și din cadrul controalelor pe teren;

② | **Monitorizează apariția noilor tehnologii în domeniu**. Evoluțiile înregistrate în domeniul tehnologiilor informaționale influențează în mod direct caracteristicile serviciilor de plată și implicit nivelul de siguranță și eficiență a instrumentelor de plată fără numerar, a SADD. Valorificarea acestor evoluții presupune consolidarea supravegherii și adaptarea continuă la riscurile generate de apariția noilor metode de plată;

③ | **Analizează și determină indicatorii de eficiență și siguranță** privind instrumentele de plată, în baza informației și a datelor obținute atât de la PSP, cât și ca urmare a cercetărilor proprii în vederea identificării situației actuale și a evoluțiilor recente în utilizarea instrumentelor de plată fără numerar/SADD, precum și a măsurilor ce pot fi întreprinse pentru îmbunătățirea valorii indicatorilor menționați;

④ | **Întreprinde măsurile relevante**. În cazul constatării abaterilor la indicatorii aferenți siguranței și eficienței instrumentelor de plată/SADD, Banca Națională intervine prin ajustarea cadrului normativ, formularea de recomandări sau întreprinderea altor măsuri potrivite pentru sporirea soliditătii acestora.

În ceea ce privește evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani, aceasta este efectuată în baza *Principiilor generale pentru serviciile de remiteri internaționale*[4], emise în anul 2007 de Banca Reglementelor Internaționale și Banca Mondială.

[3] https://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf
[4] https://www.bis.org/cpmi/publ/d76.pdf

Capitolul 3. Sistemele de plăți și decontări de importanță sistemică

Sistemele în funcționarea cărora o întrerupere ar putea periclita siguranța și stabilitatea sistemului de plăți și/sau a piețelor financiare sunt considerate a fi de importanță sistemică. Dintre sistemele ce cad sub incidența supravegherii realizate de BNM, conform atribuțiilor sale, au fost desemnate două sisteme de importanță sistemică.

Figura 3. Sistemele de importanță sistemică care cad sub supravegherea BNM:

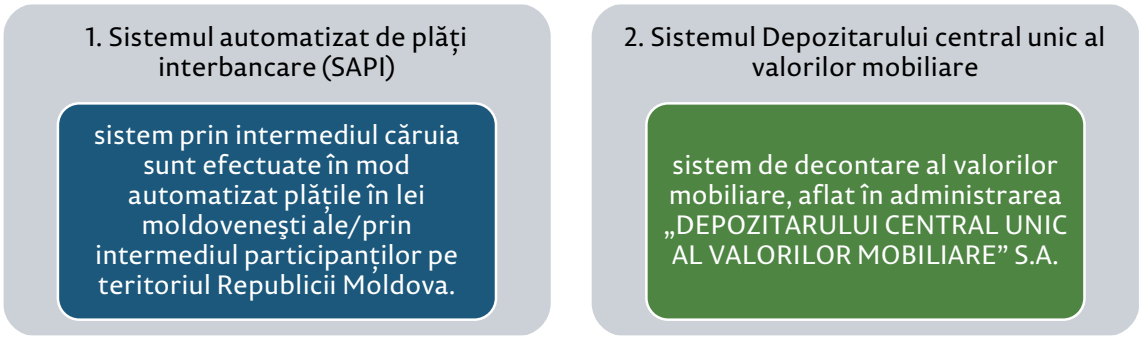

3.1. Sistemul automatizat de plăți interbancare

SAPI este operațional din anul 2006 și este administrat de Banca Națională a Moldovei. SAPI este compus din sistemul de decontare pe bază brută în timp real (sistemul **DBTR**) și sistemul de compensare cu decontare pe bază netă (sistemul **CDN**). Sistemul DBTR este destinat prelucrării plăților urgente și de mare valoare, iar sistemul CDN este destinat procesării plăților de mică valoare. În calitate de administrator al SAPI, pe parcursul anului 2022, Banca Națională a Moldovei a monitorizat continuu activitatea participanților la sistem şi a testat capacitatea acestora de a reacționa în situații de incident. În urma aplicării măsurilor menționate s-a constatat că participanții au activat în mod corespunzător, fără a induce riscuri în sistem şi dispun de capacitățile necesare de a acționa prompt şi eficient în astfel de situații.

La sfârșitul anului 2022, în SAPI erau înregistrați **20 de participanți**:

- Banca Națională a Moldovei;
- 11 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
- 3 prestatori de servicii de plată nebancari;
- Centrul de casă şi decontări din or. Tiraspol;
- Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor, inclusiv în calitate de participant mandatat;
- Depozitarul central unic al valorilor mobiliare;
- Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar.

În anul 2022, prin intermediul SAPI a fost procesat un volum total de **14,3 mil.** tranzacții în valoare de **1 223,9 mld. lei**, majorându-se atât ca număr (3,8 la sută), cât și ca valoare (13,0 la sută) comparativ cu anul 2021. Volumul maxim al plăților decontate zilnic în SAPI a fost atins pe 25 iulie 2022, fiind decontate 101,5 mii de plăți.

Tabelul 1. Tranzacții procesate prin intermediul SAPI

Plăți anul 2022	Număr	Valoare
DBTR	**1 187 903**	**1 031 919 841 160**
Retail*	*1 169 902*	*351 006 450 034*
Non-retail*	*18 001*	*680 913 391 126*
CDN	**13 157 147**	**191 998 607 029**
Total plăți	**14 345 050**	**1 223 918 448 189**
Medii zilnice		
DBTR	**4,7 mii**	**4,1 mld.**
Retail	*4,6 mii*	*1,4 mld.*
Non-retail	*71*	*2,7 mld.*
CDN	**51,8 mii**	**755,9 mil.**
Valoarea medie a tranzacției		
DBTR	**868,7 mii**	
Retail	*300,0 mii*	
Non-retail	*37,8 mil.*	
CDN	**14,6 mii**	

***tranzacții retail** - transferuri inițiate de către participanți în numele clienților (transferuri ordinare, transferuri aferente plăților bugetare, percepere incontestabilă care se referă/nu se referă la bugetul public național, debitare directă aferentă serviciilor guvernamentale, alte transferuri);*

***tranzacții non-retail** - transferuri inițiate de către participanți în nume și pe cont propriu (operațiuni de eliberare a numerarului, operațiuni cu valori mobiliare pe piața secundară, operațiuni cu valori mobiliare și de politică monetară, transferuri de credit ordinare interbancare, transferuri privind depozitele "overnight", alte transferuri)*

Transferurile inițiate de către participanți în numele clienților au constituit în anul de referință **99,9 la sută** din numărul plăților efectuate prin SAPI și **44,4 la sută** din valoarea totală a transferurile efectuate (**55,6 la sută** din valoarea operațiunilor fiind, preponderent, operațiuni efectuate de către participanți în nume și pe cont propriu).

Diagrama 1. Numărul documentelor de plată inițiate de către participanți *în numele clienților*, 2020-2022

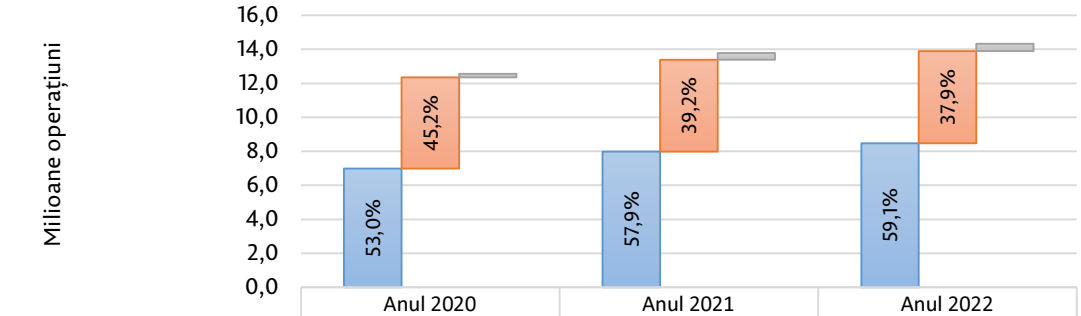

	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Altele*	204 462	395 612	429 543
TC aferente plăților bugetare	5 368 162	5 410 469	5 426 929
TC ordinare ale clienților	6 981 808	7 984 757	8 470 577

Diagrama 2. Valoarea documentelor de plată inițiate de către participanți în *numele clienților*, 2020-2022

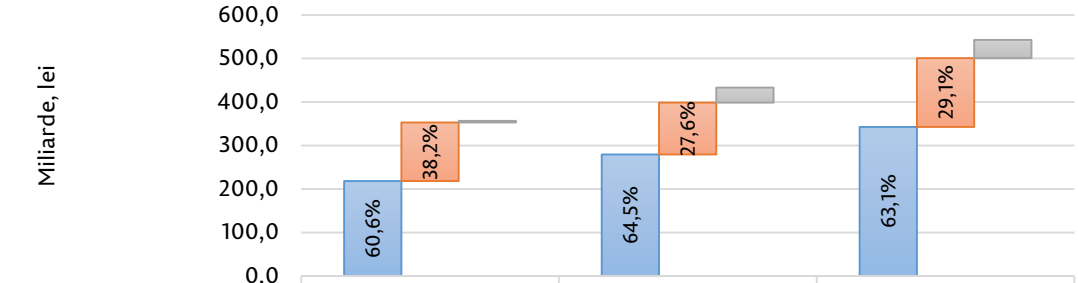

	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Altele*	4 086 197 400	34 151 922 410	42 049 862 372
TC aferente plăților bugetare	134 447 895 407	119 443 925 001	158 180 287 576
TC ordinare ale clienților	218 148 299 934	279 245 524 192	342 774 907 114

Notă: Datele includ și transferurile inițiate de BNM și DCU

*Altele - restituirea sumei în mod eronat, achitarea serviciilor prestate de BNM în cadrul SAPI, perceperea incontestabilă (care nu se referă la plățile în bugetul public național), perceperea incontestabilă (care se referă la plățile în bugetul public național), transferuri programate, debitarea directă aferentă Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice).

Din diagramele prezentate mai sus se constată că numărul transferurilor de credit ordinare ale clienților crește de la an la an comparativ cu transferurile de credit aferente plăților bugetare, ceea ce reprezintă o tendință pozitivă.

Diagrama 3. Numărul și valoarea plăților procesate lunar prin intermediul SAPI, 2020-2022

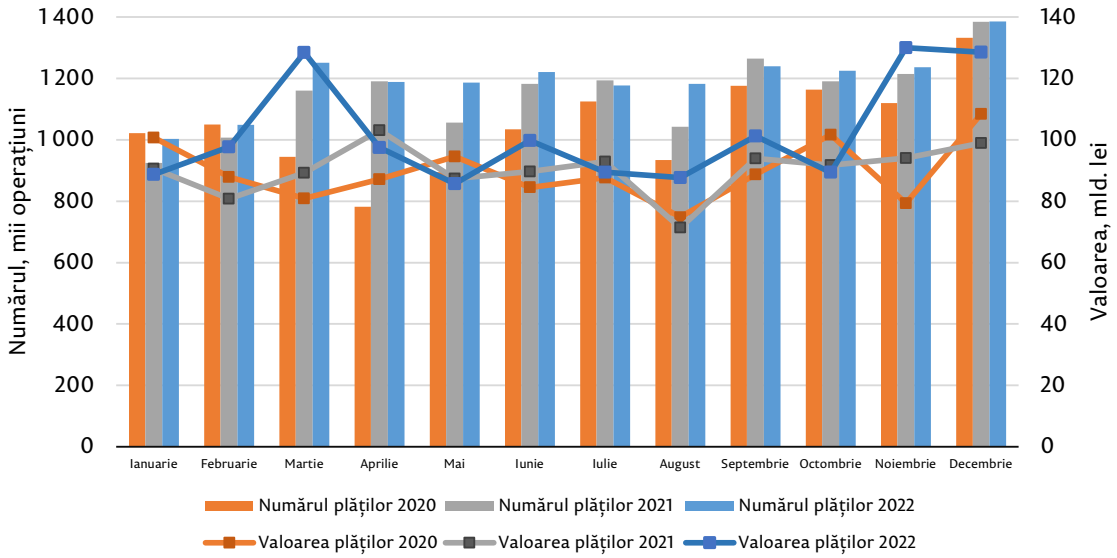

Ținând cont de datele reprezentate în diagrama 3, se constată că, în perioada anului 2022, valoarea plăților procesate în SAPI a înregistrat o majorare semnificativă comparativ cu lunile similare ale anului precedent (de ex. în luna martie a fost înregistrată o majorare de 44,0 la sută din valoarea plăților procesate față de aceeași perioadă a anului 2021, fapt determinat de evoluția factorilor externi din regiune, ca urmare a conflictului ruso-ucrainean).

Diagrama 4. Ponderea participanților în SAPI conform documentelor inițiate *în numele clienților*, anul 2022

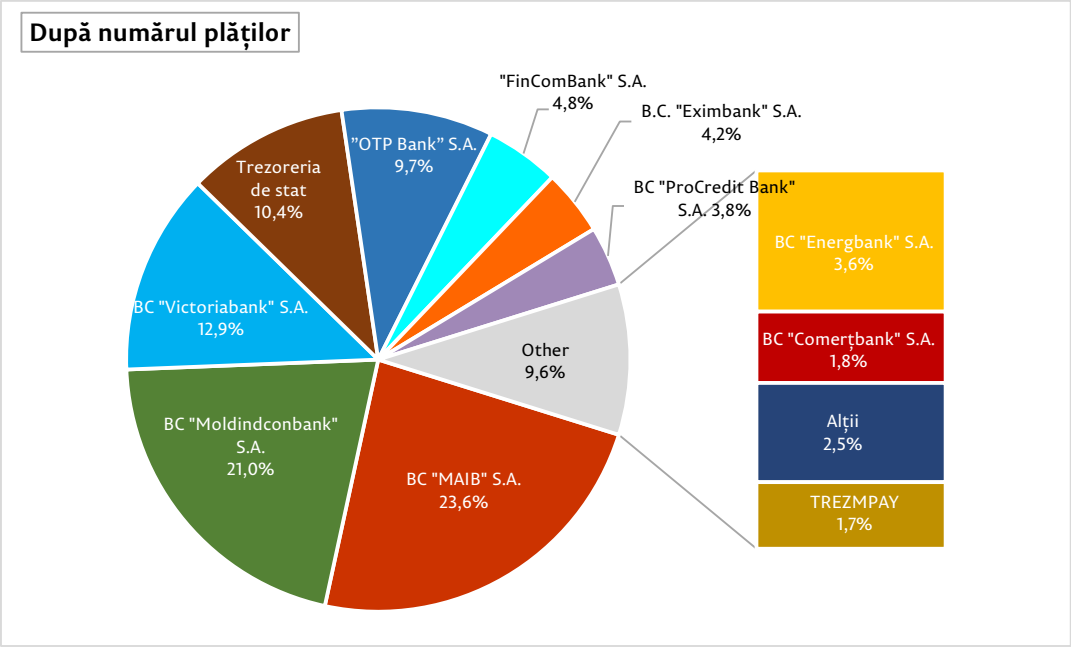

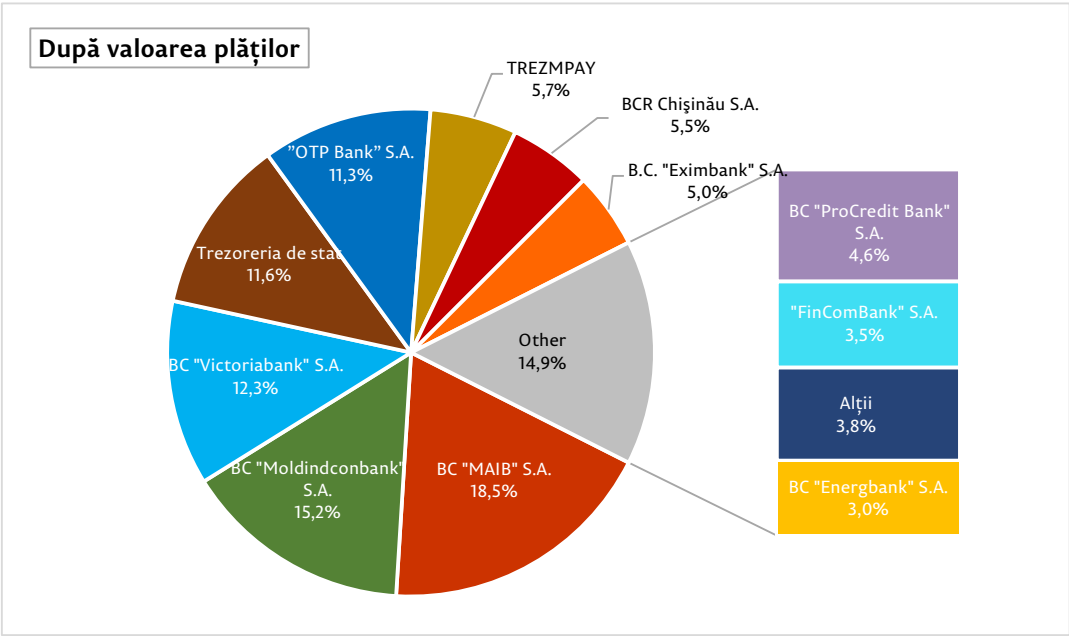

Notă: Datele nu includ transferurile initiate de BNM și DCU

Rata de concentrare (calculată ca sumă a celor mai mari cinci cote individuale de participare din perspectiva ordinelor de plată decontate) a constituit 77,6 la sută ca număr de plăți decontate și 68,8 la sută ca valoare.

Diagrama 5. Distribuția numărului de plăți în SAPI, în funcție de valoarea tranzacției, anul 2022

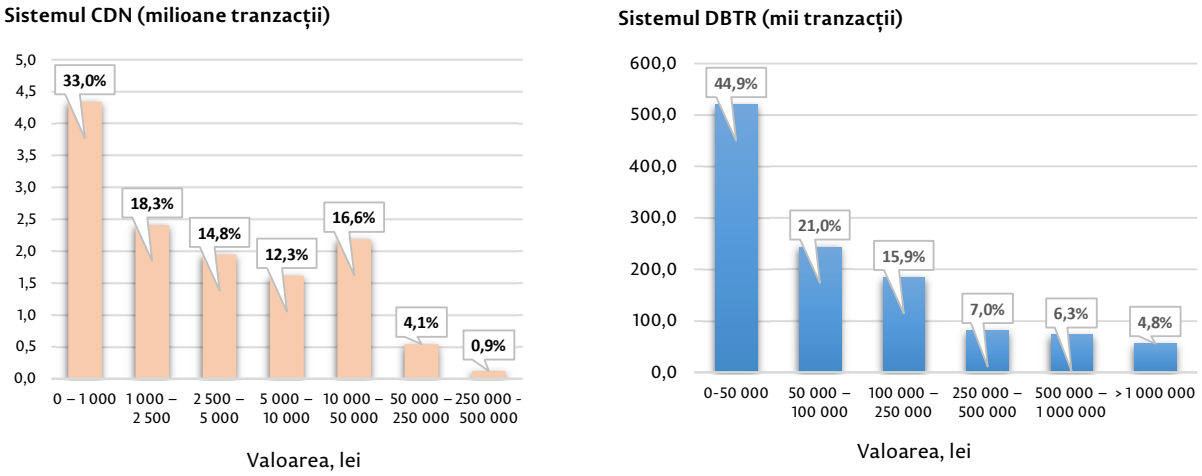

Pe parcursul anului 2022, **disponibilitatea** medie a sistemului pentru participanți a constituit **99,9 la sută**, ceea ce indică o disciplină adecvată a decontărilor și reflectă posibilitatea participanților de a utiliza SAPI, fără discontinuități sau incidente, pe durata programului de funcționare.

3.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare

Sistemul DCU este operațional din 31 iulie 2018 și este administrat de către Depozitarul central unic al valorilor mobiliare.

La finele anului 2022, în sistemul DCU erau înregistrați **20 de participanți**, dintre care:

- Banca Națională a Moldovei;
- 11 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
- Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar;
- 7 societăți de investiții nebancare.

Totodată, la sfârșitul anului 2022 în sistemul DCU erau înregistrați **198 emitenți**:

- Banca Națională a Moldovei;
- Ministerul Finanțelor;
- 3 autorități ale administrației publice locale;
- 193 societăți pe acțiuni.

Servicii de înregistrare a valorilor mobiliare prestate de DCU

La finele anului 2022, în sistemul DCU erau înregistrate 351,6 mil. valori mobiliare de tip VMS și CBN la valoarea nominală de 41,1 mld. lei. Structura instrumentelor financiare înregistrate în funcție de tipul acestora este prezentată în Diagrama 6.

Diagrama 6. Structura instrumentelor înregistrate în sistemul DCU de tip VMS și CBN, în funcție de valoarea nominală

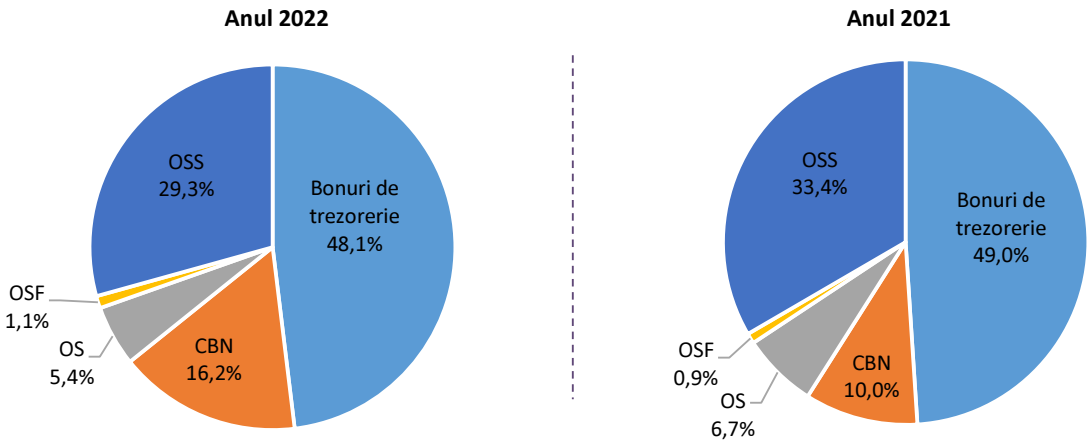

Din punctul de vedere al **valorii instrumentelor înregistrate de tip VMS și CBN**, structura este următoarea:

→ *48,1 la sută* (19,8 mld. lei) - bonuri de trezorerie;
→ *29,3 la sută* (12,1 mld. lei) - obligațiuni de stat (OSS);
→ *16,2 la sută (*6,6 mld. lei) - CBN;
→ *5,4 la sută (*2,2 mld. lei) - obligațiuni de stat cu rată fixă a dobânzii (OS);
→ *1,1 la sută* (444,1 mil. lei) - obligațiuni de stat cu rata flotanta a dobânzii (OSF).

Totodată, la finele anului 2022, în sistemul DCU erau înregistrate **913,4 mil. valori mobiliare corporative** (VMC), dintre care 910,9 mil. acțiuni ordinare, 2,3 mil. acțiuni preferențiale și 72,5 mii obligațiuni municipale. Valoarea totală a VMC a constituit pentru perioada de referință 14,6 mld. lei, dintre care 99,5 la sută din valoarea totală a VMC reprezentau acțiunile ordinare.

Servicii de decontare

Pe parcursul anului 2022, în sistemul DCU au fost decontate 9 173 ordine de transfer în valoare de 318,8 mld. lei. Cea mai semnificativă pondere în valoarea operațiunilor decontate o dețin răscumpărările VMS și CBN, precum și CBN plasate pe piața primară. Structura detaliată a operațiunilor este redată în diagrama de mai jos.

Diagrama 7. Structura valorii operațiunilor decontate prin sistemul DCU (miliarde lei)

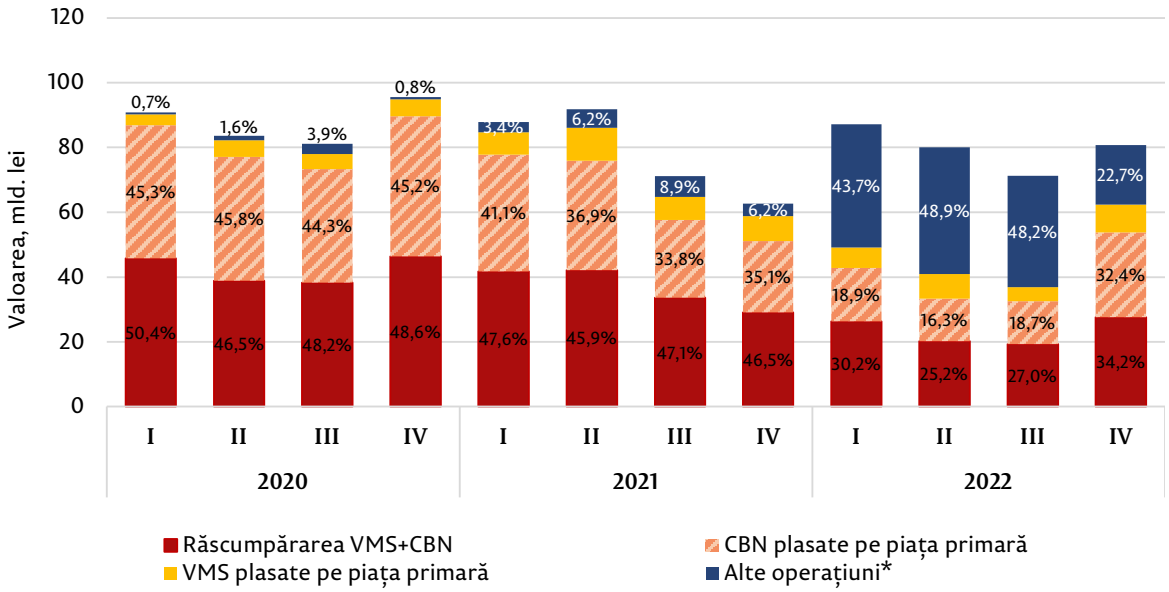

**Credite overnight, plata cupoanelor la OS, operațiuni repo, vânzări/cumpărări definitive pe piața secundară, rezervarea/eliberarea VMS în/din contul ILF (intraday liquidity facility), operațiuni de blocare și deblocare a VM, tranzacții BVM, tranzacții OTC (efectuate de DCU și de brokeri).*

Sursa: DCU

În perioada anului 2022, s-a observat o majorare considerabilă a valorii operațiunilor de decontate în sistemul DCU aferente creditelor overnight și a operațiunilor repo comparativ cu perioada similară a anului precedent, fapt care se datorează reducerii nivelului de lichidități pe piața monetară, inclusiv pe fondalul situației politice din regiune.

Pe parcursul anului 2022, în sistemul DCU nu au fost înregistrate incidente, ceea ce indică continuitatea optimă a funcționării sistemului.

Capitolul 4. Instrumentele de plată

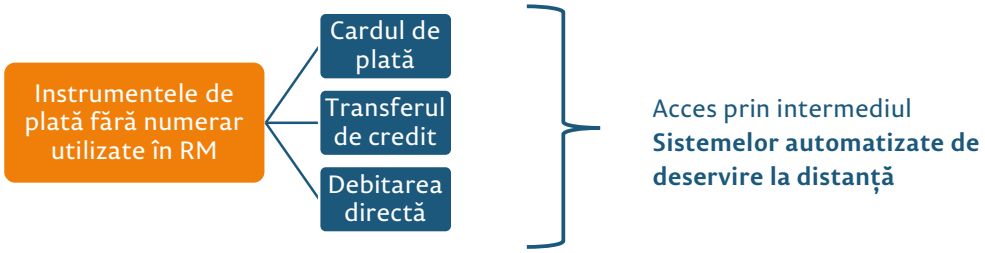

4.1. Cardurile de plată

Tabelul 2. Tendințele generale ale pieței cardurilor de plată emise în Republica Moldova, în funcție de principalele caracteristici

Denumirea articolului	Anul 2022		Anul 2021		Evoluția în dinamică 2022 / 2021
	număr, unit.	structura, %	număr, unit.	structura, %	%
Numărul de carduri aflate în circulație la sfârșitul perioadei analizate - total	**2 800 936**	**100%**	**2 350 418**	**100%**	**19,2%**
a) emise în cadrul sistemului:					
card emis sub mărcile SPCP "Visa International"	1 339 460	47,8%	1 192 780	50,7%	12,3%
card emis sub mărcile SPCP "MasterCard WorldWide"	1 459 530	52,1%	1 155 130	49,1%	26,4%
card emis sub mărcile SPCP „American Express"	1 946	0,1%	2 508	0,1%	-22,4%
b) după proveniența mijloacelor:					
card de debit	2 760 890	98,6%	2 307 587	98,2%	19,6%
card de credit	40 046	1,4%	42 831	1,8%	-6,5%
c) pe caracteristica „condițiile emiterii"					
card personalizat, emis în baza proiectelor salariale	1 053 957	37,6%	966 847	41,1%	9,0%
card personalizat, emis în baza proiectelor sociale	468 651	16,7%	453 832	19,3%	3,3%
card personalizat, emis în condiții generale	1 098 003	39,2%	829 546	35,3%	32,4%
card personificat*	180 325	6,4%	100 193	4,3%	80,0%
card preplătit	0	0,0%	0	0,0%	0,0%
d) pe tipul soluției tehnice					
card de proximitate (contactless)	2 733 695	97,6%	2 178 272	92,7%	25,5%
card hibrid	61 467	2,2%	169 518	7,2%	-63,7%
card cu bandă magnetică	8	0,0%	502	0,0%	-98,4%
card virtual	5 766	0,2%	2 126	0,1%	171,2%
e) după tipul deținătorului					
card personal	2 653 107	94,7%	2 328 131	99,1%	14,0%
card business	147 829	5,3%	22 287	0,9%	563,3%
f) după gradul de utilizare					
card activ **	**1 725 867**	**61,6%**	**1 481 849**	**63,0%**	**16,5%**
inclusiv: salarial	739 913	70,2%	675 332	69,8%	9,6%
inclusiv: social	380 279	81,1%	355 158	78,3%	7,1%
inclusiv: general	525 364	47,8%	411 449	49,6%	27,7%
inclusiv: personificat	80 311	44,5%	39 910	39,8%	101,2%
card inactiv	1 075 069	38,4%	868 569	37,0%	23,8%

* **card personificat** - card de plată care este atașat la un cont de plăți și pe care nu este tipărită/embosată informația despre client.
** **card activ** - card de plată prin care s-a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru.

La sfârșitul anului 2022, numărul cardurilor aflate în circulație, emise de prestatorii de servicii de plată din țară a constituit 2,80 mil. unități.

După soluția tehnică, cardurile de proximitate au constituit 97,3 la sută din numărul total al cardurilor emise pe parcursul anului 2022 și 97,6 la sută din ponderea totală a cardurilor aflate în circulație.

În ultimii cinci ani, numărul cardurilor de proximitate s-a majorat de aproximativ 3 ori, ceea ce a contribuit la înlocuirea treptată a cardurilor hibride care, la rândul lor, au substituit anterior cardurile cu bandă magnetică.

Diagrama 8. Numărul cardurilor de plată aflate în circulație, 2018-2022

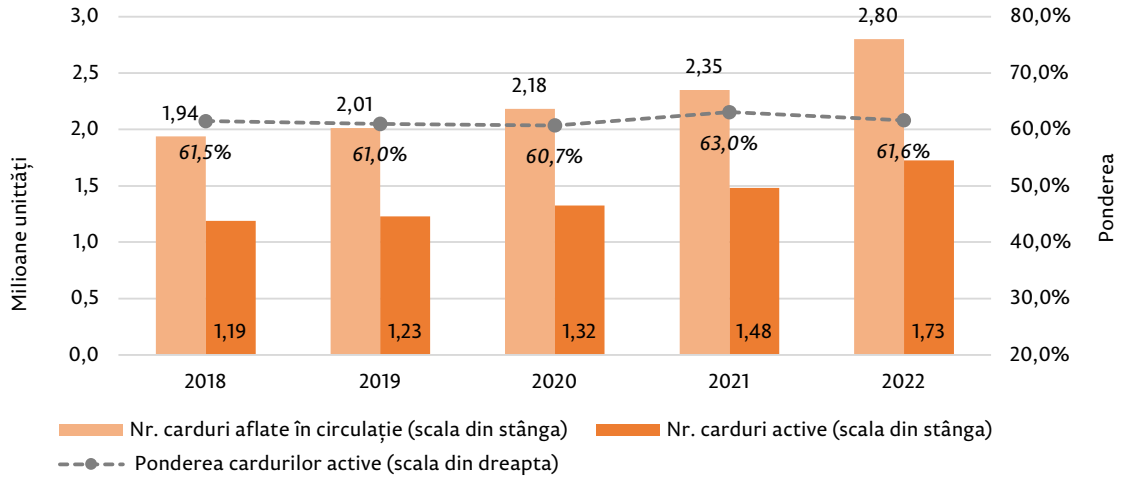

Sursa: *PSP raportori*

Diagrama 9. Evoluția numărului cardurilor de plată aflate în circulație, în funcție de condițiile emiterii, 2018-2022[5]

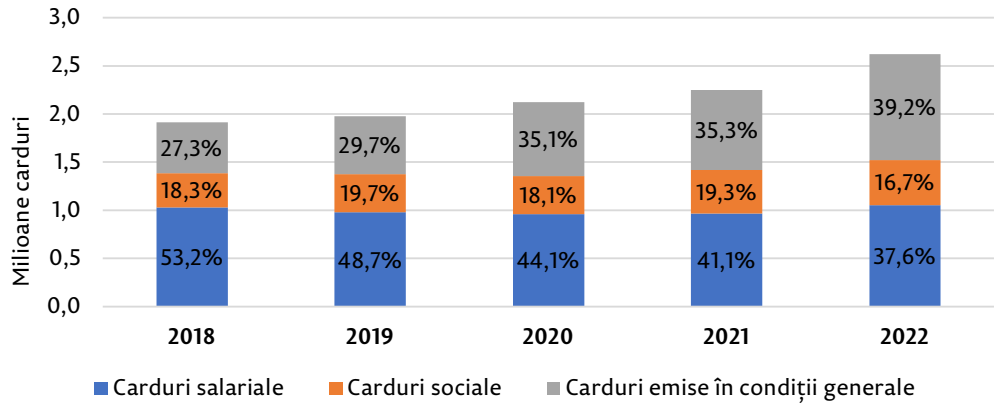

Sursa: *PSP raportori*

[5] Diagrama nu conține informația cu privire la cardurile personificate, care constituiau 6,5 la sută din numărul total de carduri aflate în circulație în anul 2022

Cardurile sociale sunt categoria cu cea mai mică pondere în totalul cardurilor aflate în circulație, însă cu cea mai înaltă rată a cardurilor active (81,1 la sută din totalul cardurilor sociale aflate în circulație). Dacă inițial, cardurile sociale erau percepute de utilizatori ca un instrument de retragere a numerarului provenit din transferuri ale prestațiilor sociale, treptat, se conturează tendința utilizării cardurilor sociale din ce în ce mai frecvent la achitări fără numerar. Ponderea plăților fără numerar în numărul total al operațiunilor efectuate cu cardurile sociale s-a majorat în doar 3 ani de la 52,0 la sută în anul 2019 la 71,6 la sută în anul 2022, apropiindu-se astfel de ponderea generală a PFN de 82,2 la sută.

Diagrama 10. Evoluția numărului operațiunilor efectuate cu cardurile sociale aflate în circulație, 2020-2022

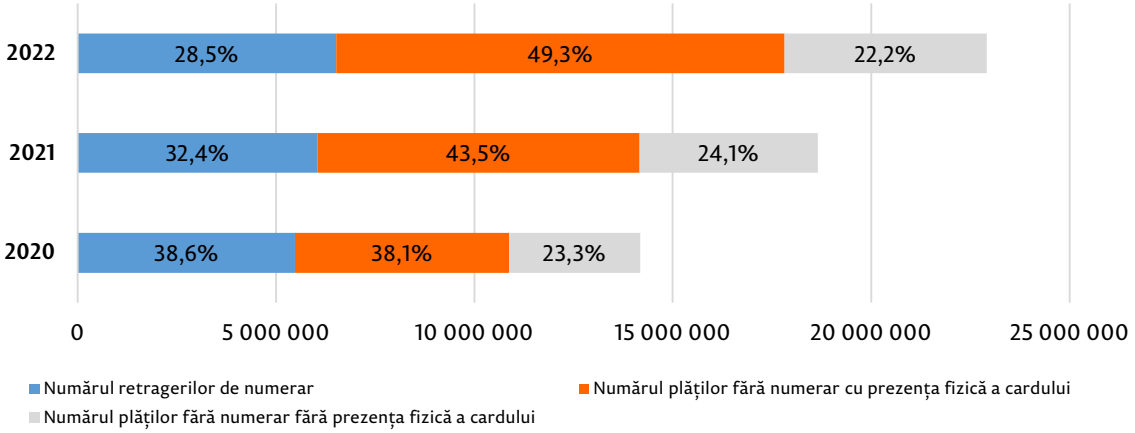

Sursa: *PSP raportori*

În anul 2022, din numărul total al operațiunilor efectuate cu cardurile sociale, 28,5 la sută au constituit operațiuni de retrageri de numerar, însă valoric acestea au reprezentat 75,5 la sută din totalul operațiunilor efectuate. În timp ce numărul retragerilor de numerar este în scădere pe parcursul ultimilor 3 ani, numărul plăților fără numerar înregistrează o continuă creștere, astfel utilizatorii cardurilor sociale optează tot mai mult pentru achitări fără numerar.

Diagrama 11. Numărul cardurilor de plată per capita în Republica Moldova și UE

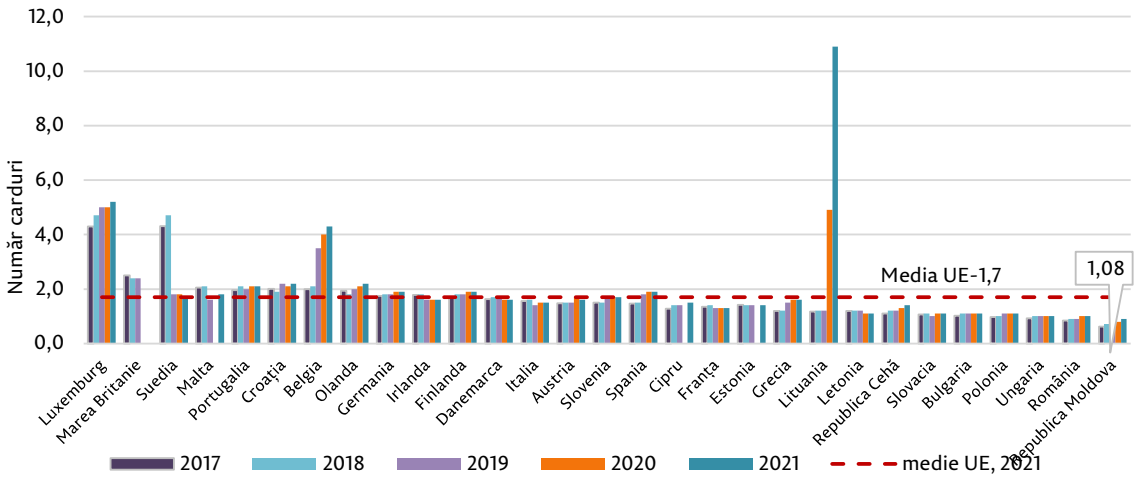

Indicatorul saturației cardurilor de plată din Republica Moldova a atins nivelul de 1,08 la finele anului 2022. Astfel, acest indicator denotă că fiecare locuitor al Republicii Moldova deține cel puțin un card de plată. Spre comparație, la sfârșitul anului 2021, media UE a constituit 1,7 carduri per capita.

Operațiunile efectuate cu cardurile emise de prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova, precum și operațiunile efectuate în țară cu carduri emise de prestatorii de servicii de plată din străinătate

Tabelul 3. Numărul operațiunilor efectuate prin intermediul cardurilor de plată

	Denumire articol		Anul 2022		Anul 2021		Evoluția (2022 / 2021)
			număr	%	număr	%	%
Operațiuni efectuate cu carduri emise în RM	plăți fără numerar	***Total plăți fără numerar***	**135 863 908**	82,2%	**101 525 291**	78,4%	33,8%
		card de debit	132 348 286	97,4%	98 180 867	96,7%	34,8%
		card de credit	3 515 622	2,6%	3 344 424	3,3%	5,1%
		Visa	65 920 954	48,5%	51 347 925	50,6%	28,4%
		MasterCard	69 927 892	51,5%	50 156 344	49,4%	39,4%
		American Express	15 062	0,0%	21 022	0,0%	-28,4%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	48 638 368	35,8%	37 906 307	37,3%	28,3%
		în rețeaua altor bănci din RM	65 769 266	48,4%	46 626 216	45,9%	41,1%
		în străinătate	21 456 274	15,8%	16 992 768	16,7%	26,3%
		cu prezența fizică a cardului	97 139 691	71,5%	68 871 156	67,8%	41,0%
		fără prezența fizică a cardului: platforme de comerț electronic (e-commerce)	16 263 992	12,0%	14 922 932	14,7%	9,0%
		fără prezența fizică a cardului: sisteme automatizate de deservire la distanță	20 277 398	14,9%	16 164 352	15,9%	25,4%
		alte*	2 182 827	1,6%	1 566 851	1,5%	39,3%
	retrageri de numerar	***Total retrageri de numerar***	**29 457 802**	17,8%	**27 987 489**	21,6%	5,3%
		card de debit	29 062 512	98,7%	27 427 848	98,0%	6,0%
		card de credit	395 290	1,3%	559 641	2,0%	-29,4%
		Visa	14 732 084	50,0%	14 057 015	50,2%	4,8%
		MasterCard	14 724 319	50,0%	13 929 912	49,8%	5,7%
		American Express	1 399	0,0%	562	0,0%	148,9%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	27 281 408	92,6%	26 046 293	93,1%	4,7%
		în rețeaua altor bănci din RM	1 930 484	6,6%	1 736 361	6,2%	11,2%
		în străinătate	245 910	0,8%	204 835	0,7%	20,1%
	Total număr de operațiuni		**165 321 710**	**100%**	**129 512 780**	**100%**	27,6%
Operațiuni efectuate în RM cu carduri emise în străinătate	plăți fără numerar	***Total plăți fără numerar***	**14 887 138**	82,6%	**9 217 514**	81,4%	61,5%
		Visa	8 090 296	54,3%	4 458 963	48,4%	81,4%
		MasterCard	6 786 175	45,6%	4 750 787	51,5%	42,8%
		American Express	10 667	0,1%	7 764	0,1%	37,4%
		cu prezența fizică a cardului	13 698 188	92,0%	8 287 008	89,9%	65,3%
		fără prezența fizică a cardului	1 188 950	8,0%	930 506	10,1%	27,8%
	retrageri de numerar	***Total retrageri de numerar***	**3 134 275**	17,4%	**2 102 668**	18,6%	49,1%
		Visa	1 617 377	51,6%	1 089 397	51,8%	48,5%
		MasterCard	1 516 322	48,4%	1 012 787	48,2%	49,7%
		American Express	576	0,0%	484	0,0%	19,0%
	Total număr de operațiuni		**18 021 413**	**100%**	**11 320 182**	**100%**	59,2%

*Poștă/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeul băncii

Tabelul 4. Valoarea operațiunilor efectuate prin intermediul cardurilor de plată

	Denumire articol		Anul 2022		Anul 2021		Evoluția (2022 / 2021)
			lei	%	lei	%	%
Operațiuni efectuate cu carduri emise în RM	plăți fără numerar	***Total plăți fără numerar***	**45 901 592 341**	36,8%	**32 160 950 784**	32,6%	42,7%
		card de debit	44 452 352 521	96,8%	30 878 632 650	96,0%	44,0%
		card de credit	1 449 239 820	3,2%	1 282 318 134	4,0%	13,0%
		Visa	22 238 178 215	48,4%	16 740 960 382	52,1%	32,8%
		MasterCard	23 651 857 380	51,5%	15 410 585 082	47,9%	53,5%
		American Express	11 556 746	0,0%	9 405 320	0,0%	22,9%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	17 119 883 420	37,3%	11 573 155 011	36,0%	47,9%
		în rețeaua altor bănci din RM	17 602 328 964	38,3%	12 715 471 077	39,5%	38,4%
		în străinătate	11 179 379 957	24,4%	7 872 324 696	24,5%	42,0%
		cu prezența fizică a cardului	27 558 080 967	60,0%	19 217 168 802	59,8%	43,4%
		fără prezenta fizică a cardului: platforme de comerț electronic (e-commerce)	8 124 479 444	17,7%	6 525 041 748	20,3%	24,5%
		fără prezenta fizică a cardului: sisteme automatizate de deservire la distanță	9 351 768 444	20,4%	5 741 761 605	17,9%	62,9%
		Alte*	867 263 486	1,9%	676 978 629	2,1%	28,1%
	retrageri de numerar	***Total retrageri de numerar***	**78 981 071 788**	63,2%	**66 537 607 530**	67,4%	18,7%
		card de debit	78 232 753 166	99,1%	65 517 641 859	98,5%	19,4%
		card de credit	748 318 622	0,9%	1 019 965 671	1,5%	-26,6%
		Visa	39 359 184 018	49,8%	34 505 993 928	51,9%	14,1%
		MasterCard	39 608 338 820	50,1%	32 028 879 604	48,1%	23,7%
		American Express	13 548 950	0,02%	2 733 998	0,00%	395,6%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	75 568 929 745	95,7%	63 814 639 874	95,9%	18,4%
		în rețeaua altor bănci din RM	2 518 103 286	3,2%	2 039 375 030	3,1%	23,5%
		în străinătate	894 038 757	1,1%	683 592 626	1,0%	30,8%
	Total valoarea operațiunilor		**124 882 664 129**	**100%**	**98 698 558 314**	**100%**	26,5%
Operațiuni efectuate în RM cu carduri emise în străinătate	plăți fără numerar	***Total plăți fără numerar***	**8 831 904 120**	46,1%	**5 058 909 820**	44,0%	74,6%
		Visa	4 877 689 436	55,2%	2 773 244 143	54,8%	75,9%
		MasterCard	3 923 515 786	44,4%	2 264 364 699	44,8%	73,3%
		American Express	30 698 898	0,3%	21 300 978	0,4%	44,1%
		cu prezența fizică a cardului	6 638 279 517	75,2%	3 946 602 127	78,0%	68,2%
		fără prezența fizică a cardului	2 193 624 603	24,8%	1 112 307 693	22,0%	97,2%
	retrageri de numerar	***Total retrageri de numerar***	**10 324 441 032**	53,9%	**6 448 894 659**	56,0%	60,1%
		Visa	5 313 791 314	51,5%	3 395 450 791	52,7%	56,5%
		MasterCard	5 006 986 603	48,5%	3 050 478 379	47,3%	64,1%
		American Express	3 663 115	0,0%	2 965 489	0,0%	23,5%
	Total valoarea operațiunilor		**19 156 345 152**	**100%**	**11 507 804 479**	**100%**	66,5%

*Poștă/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeul băncii

În anul 2022, PFN efectuate cu cardurile emise în Republica Moldova au constituit 135,9 mil. plăți în valoare de 45,9 mld. lei. Aceste operațiuni s-au majorat față de anul precedent cu 33,8 la sută ca număr și cu 42,7 la sută ca valoare. Totodată, ponderea acestora a constituit 82,2 la sută din numărul total al operațiunilor efectuate și 36,8 la sută din valoarea totală.

În comparație, retragerile de numerar au constituit 29,5 mil. operațiuni în valoare de 78,9 mld. lei, în creștere 5,3 la sută ca număr și cu 18,7 la sută ca valoare față de anul precedent.

O evoluție semnificativă pe parcursul anului 2022 a înregistrat numărul **PFN efectuate cu cardurile prin intermediul SADD**. Datorită comodității oferite utilizatorilor la achitarea serviciilor disponibile în aplicațiile SADD, precum și în contextul unui proces continuu de

inovare a aplicațiilor sau funcționalităților de plată oferite de PSP, numărul tranzacțiilor s-a majorat cu 25,4 la sută față de anul 2021, iar valoarea acestora s-a majorat cu 62,9 la sută.

Diagrama 12. Numărul și valoarea **operațiunilor domestice** efectuate cu cardurile de plată, 2018-2022

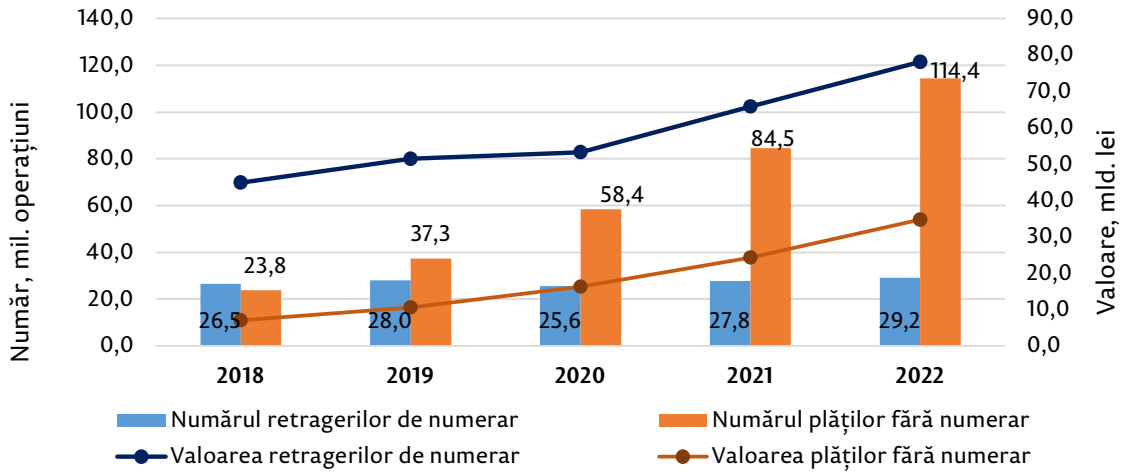

Sursa: *PSP raportori*

Numărul și valoarea plăților fără numerar domestice au menținut o tendință ascendentă constantă pe tot parcursul perioadei analizate. Pentru anul 2022, s-a înregistrat o creștere de 35,3 la sută ca număr și respectiv 43,0 la sută ca valoare față de anul 2021.

Valoarea medie a unei operațiuni domestice (MDL)

Anul	2022	2021	
Indicatorul	**valoarea**	**valoarea**	**evoluția**
Plată FN	303	287	5,6%
Retragere	2 673	2 370	12,8%

Diagrama 13. Numărul și valoarea **operațiunilor efectuate peste hotare** cu carduri de plată emise în Republica Moldova, 2018-2022

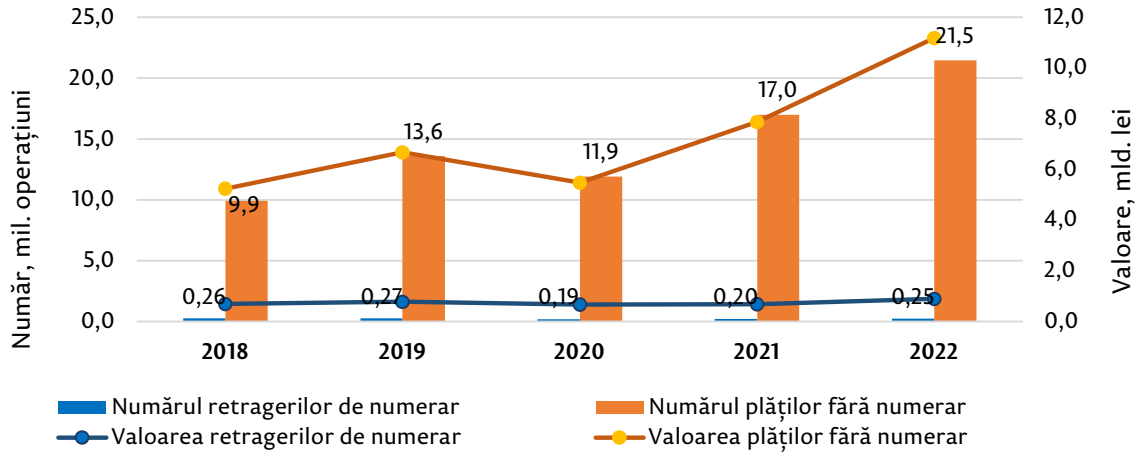

Dezvoltarea și diversificarea mijloacelor de plată promovate de băncile comerciale duc la utilizarea pe scară larga a cardurilor de plată. Astfel, operațiunile efectuate peste hotare cu

cardurile de plată emise în Republica Moldova înregistrează o tendință ascendentă. Astfel, numărul retragerilor s-a majorat cu 20,1 la sută, în timp ce numărul plăților fără numerar s-a majorat cu 26,3 la sută față de anul precedent.

Valoarea medie a unei operațiuni efectuate peste hotare cu cardul emis în Republica Moldova (MDL)

Anul	2022	2021	
Indicatorul	valoarea	valoarea	evoluția
Plată FN	521	463	12,5%
Retragere	3 636	3 337	9,0%

Indicatorul ce reflectă numărul plăților fără numerar per capita este în continuă creștere. Dacă în anul 2016, în medie fiecărui locuitor al Republicii Moldova îi reveneau 5 plăți fără numerar pe an, în anul 2022 acest indicator reflectă 52 plăți fără numerar.

Diagrama 14. Numărul anual al plăților fără numerar per capita, efectuate cu cardurile de plată în Republica Moldova și Uniunea Europeană

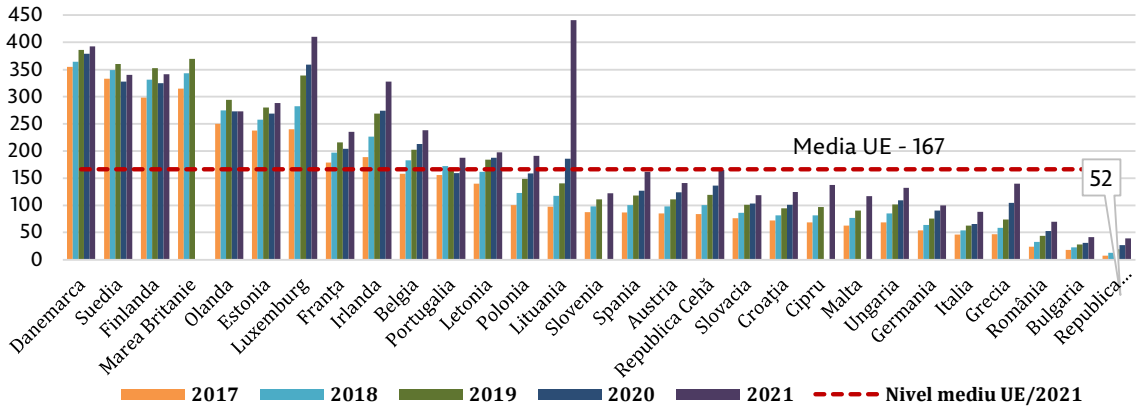

În prezent, circa **91 la sută** din piața cardurilor de plată din Republica Moldova este constituită din ponderea cumulativă a patru bănci.

Tabelul 5. Clasamentul prestatorilor de servicii de plată după ponderea unor indicatori ai activității cu carduri de plată, 2022

Denumire prestator de servicii de plată	Ponderea în nr. total carduri deținute	Ponderea în nr. total operațiuni	*Dintre care PFN (ponderea în nr. operațiuni ale băncii)*	Ponderea în valoare totală operațiuni	Ponderea în nr. POS amplasate în rețeaua comercială de acceptare
BC „Moldindconbank" S.A.	37,1%	38,6%	82,5%	35,6%	26,3%
BC „Moldova– Agroindbank" S.A.	35,2%	31,8%	83,1%	33,1%	40,5%
BC „Victoriabank" S.A.	12,2%	17,6%	83,0%	15,9%	23,9%
OTP Bank S.A.	6,2%	5,4%	76,0%	5,9%	0,0%
„Banca de Finanțe și Comerț" S.A.	4,4%	2,5%	78,9%	3,1%	3,9%
BC „Eximbank" S.A.	1,7%	1,8%	79,9%	2,4%	5,5%
BC „Energbank" S.A.	1,8%	1,1%	74,3%	1,5%	0,0%
BCR Chișinău S.A.	0,4%	0,5%	80,3%	0,8%	0,0%
BC „EuroCreditBank" S.A.	0,3%	0,2%	81,1%	0,3%	0,0%
BC „Comerțbank" S.A.	0,2%	0,3%	85,1%	0,3%	0,0%
BC „ProCreditBank" S.A.	0,3%	0,4%	77,3%	1,3%	0,0%
Paynet Services SRL	0,1%	0,0%	88,3%	0,0%	0,0%
Total	**100%**	**100%**	***82,2%***	**100%**	**100%**

Sursa: *PSP raportori*

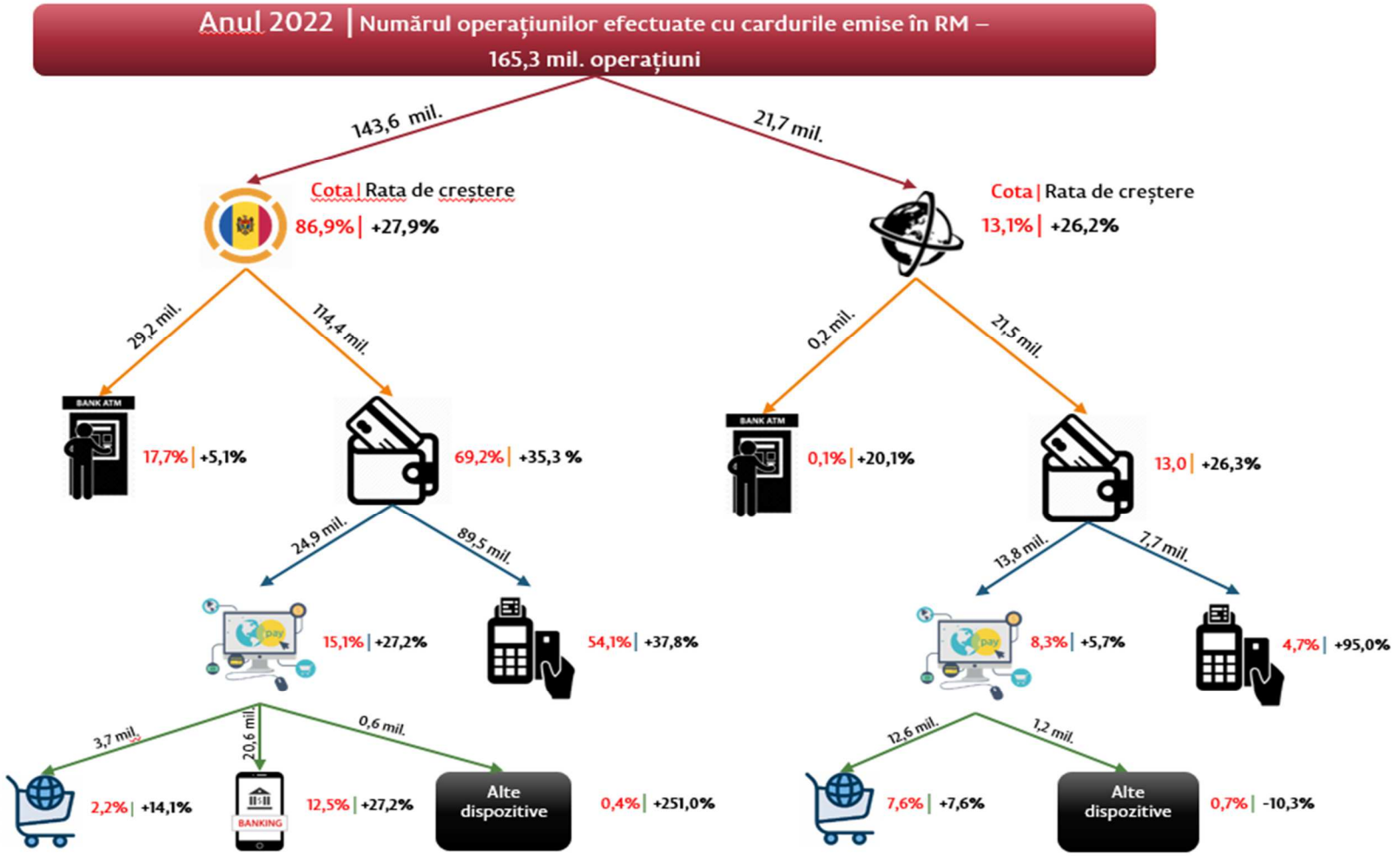

Legendă:

- tranzacții efectuate în RM
- tranzacții efectuate peste hotare
- retrageri de numerar
- plăți fără numerar
- plăți fără numerar, cu prezența fizică a cardului de plată
- plăți fără numerar, fără prezența fizică a cardului de plată
- plăți fără numerar, prin intermediul platformelor de comerț electronic (e-commerce)
- plăți fără numerar, prin intermediul SADD
- Alte dispozitive – plăți fără numerar, prin intermediul poștei/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeul băncii

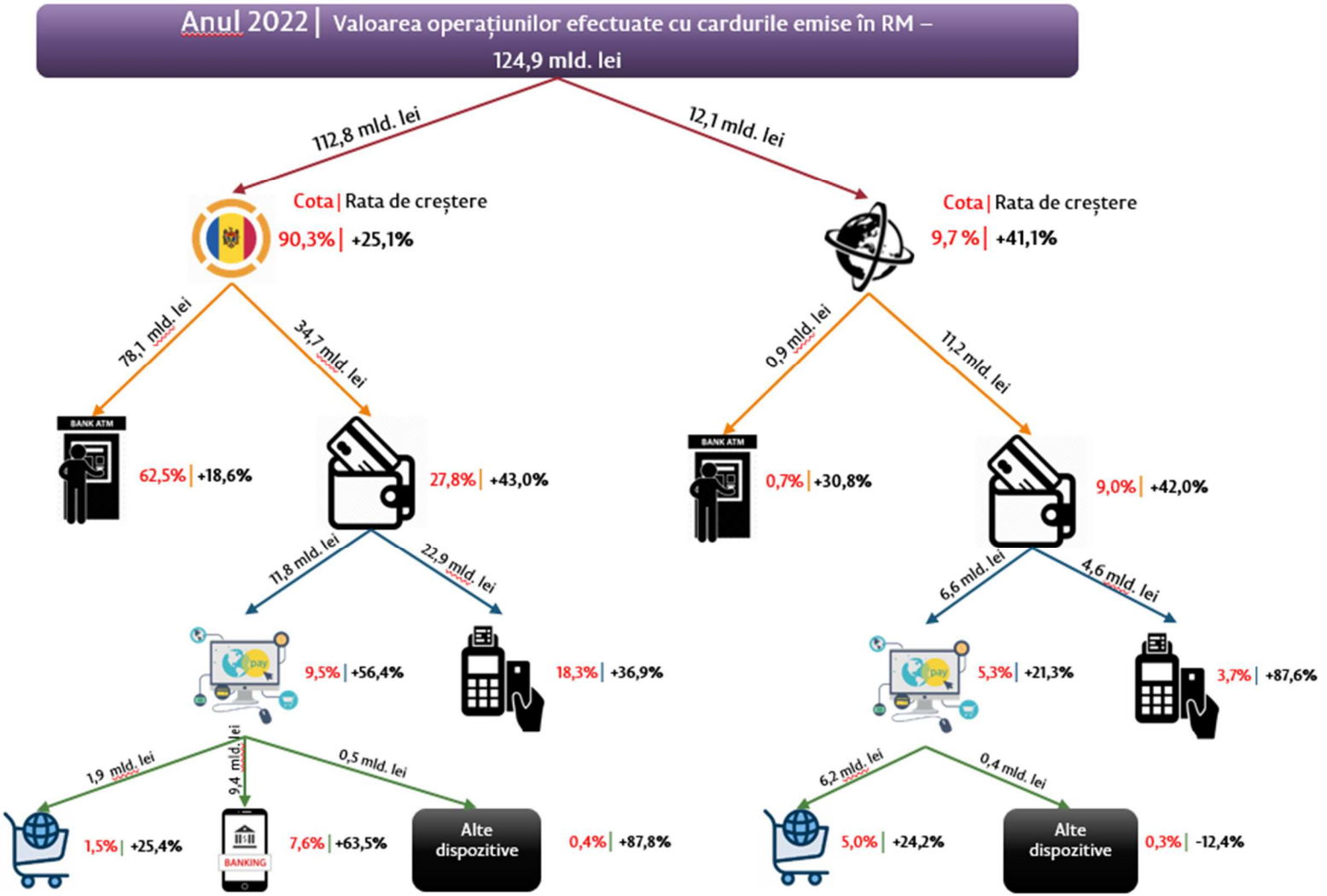

Legendă:

- tranzacții efectuate în RM
- tranzacții efectuate peste hotare
- retrageri de numerar
- plăți fără numerar
- plăți fără numerar, cu prezența fizică a cardului de plată
- plăți fără numerar, fără prezența fizică a cardului de plată
- plăți fără numerar, prin intermediul platformelor de comerț electronic (e-commerce)
- plăți fără numerar, prin intermediul SADD
- Alte dispozitive – plăți fără numerar, prin intermediul poștei/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeul băncii

Inovațiile tehnologice în domeniul plăților se manifestă prin lansarea unor servicii noi de plată, astfel în ultimii ani transferurile bănești de la card la card (atribuite la tipul „de la persoană la persoană" - P2P) devin tot mai populare, inclusiv datorită faptului că fondurile transferate ajung aproape imediat la destinatari. Transferurile P2P pe carduri funcționează ca o alternativă a transferurilor de credit tradiționale, și pot fi efectuate la ghișeele prestatorilor de servicii de plată, bancomate sau sisteme de deservire la distanță în regim de 24/24.

Tabelul 6. Numărul și valoarea transferurilor P2P efectuate cu cardurile emise de prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova, 2021-2022

Indicatorul	2021	2022	Evoluția
Numărul operațiunilor	2 494 375	8 408 016	237,1%
Valoarea operațiunilor, lei	3 570 361 480	12 552 111 248	251,6%

Ținând cont de datele reprezentate în tabelul 6, se constată că, atât numărul, cât și valoarea transferurilor au înregistrat creșteri considerabile față de anul 2021.

Numărul total al transferurilor de plată de la card la card P2P la finele anului 2022 a constituit 8,4 mil, fiind aproape de doua ori mai mare comparativ cu anul precedent.

Valoarea transferurilor de plată de la card la card P2P în perioada anului 2022 a constituit 12,6 mld. lei, majorându-se aproape de trei ori față de perioada anului precedent.

Astfel, pe parcursul anului 2022 s-a consemnat o creștere considerabilă a ratei de utilizare a acestui serviciu, fiind probabil apreciat de persoanele fizice pentru rapiditatea transferării fondurilor și disponibilitatea de 24/24.

În anul 2022, din *numărul* total al transferurilor P2P efectuate de la card la card, 96,8 la sută au constituit transferurile efectuate către cardurile emise de același prestator (adică în rețeaua proprie a PSP din Republica Moldova), 2,0 la sută au constituit transferuri efectuate către carduri emise de alți PSP din RM și 1,2 la sută au constituit transferuri transfrontaliere (către carduri emise de PSP din străinătate).

Din *valoarea* totală a transferurilor P2P efectuate de la card la card, 97,5 la sută reprezintă transferurile realizate către cardurile emise de același prestator, 1,5 la sută au constituit transferuri efectuate către carduri emise de alți PSP din Republica Moldova și 1,0 la sută au constituit transferuri transfrontaliere.

Pe parcursul anului 2022, utilizatorii cardurilor de plată au manifestat un interes sporit față de plățile efectuate prin intermediul platformelor de comerț electronic. Astfel, pe parcursul anului 2022, cu cardurile de plată emise de PSP din Republica Moldova au fost efectuate în total 16,3 mil. plăți în valoare de 8,1 mld. lei.

Diagrama 15. Evoluția numărului total al operațiunilor efectuate **prin intermediul platformelor de comerț electronic** cu cardurile de plată emise în Republica Moldova, 2020-2022

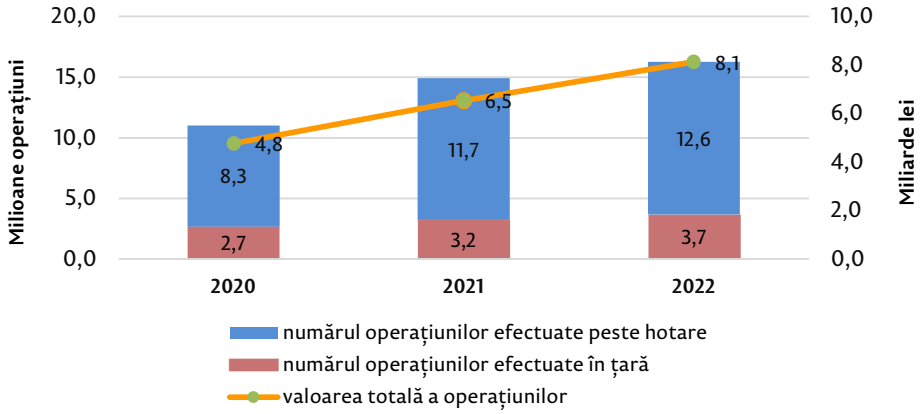

Atât numărul, cât și valoarea plăților au înregistrat creșteri de 9,0 la sută și respectiv 24,5 la sută față de anul 2021.

Diagrama 16. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate **prin intermediul platformelor de comerț electronic** cu cardurile de plată emise în Republica Moldova, anul 2022

În funcție de număr

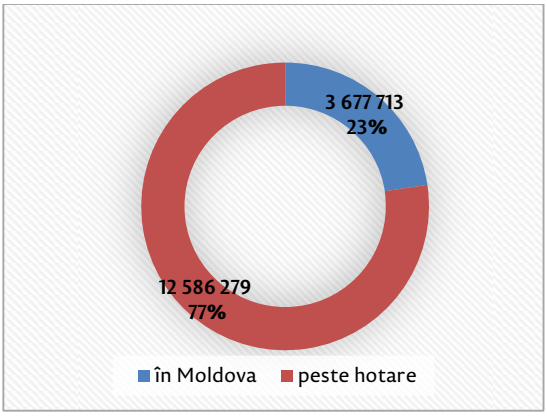

În funcție de valoare

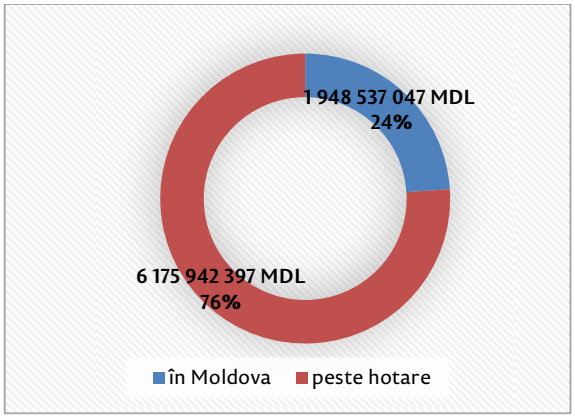

Din numărul total de plăți, 77,4 la sută sunt efectuate pe platformele de comerț electronic oferite de PSP de peste hotare, ceea ce denotă preferința utilizatorilor pentru comerțul electronic în funcție de dimensiunea și diversitatea rețelei de acceptare disponibile.

Totodată, în anul 2022 platformele de e-commerce înregistrate în Republica Moldova au acceptat în total 3,7 mil. plăți, cu 14,1 la sută mai mult comparativ cu anul precedent. Valoarea plăților a constituit 1,9 mld. lei, cu 25,4 la sută mai mult față de anul 2021.

Tabelul 7. Rețeaua de acceptare din Republica Moldova

Indicatori			2022	2021	Evoluție	Nr. per 1000 locuitori RM	Nr. per 1000 locuitori Media UE**
Dispozitive speciale	Terminale de autodeservire	ATM	1 166	1 152	1,2%	0,45	0,74
	terminale POS	amplasate la comercianți	29 747	25 910	14,8%	12,4	36,1
		inclusiv contactless	*27 588*	23 427	17,8%		
		amplasate la bănci	2 571	2 553	0,7%		
		inclusiv contactles	*569*	727	-21,7%		
	platfome de comerț electronic*		764	584	30,8%	n/a	n/a
Total:			**34 248**	**30 199**	**13,4%**		

* soluție software ce permite acceptarea cardurilor de plată în mediul online
** - pentru anul 2021

La finele anului 2022, numărul total al terminalelor POS amplasate pe teritoriul Republicii Moldova a constituit 32,3 mii unități. Conform distribuției după unități administrativ-teritoriale, 60,4 la sută dintre acestea sunt amplasate în municipiul Chișinău. În ceea ce privește numărul terminalelor POS amplasate la comercianți, acesta s-a majorat cu 3,8 mii unități, atingând cifra de 29,7 mii terminale POS.

În ultimii 5 ani, indicatorul ce reflectă numărul POS terminalelor per o mie de locuitori s-a îmbunătățit. Astfel, dacă în anul 2015, la o mie de locuitori ai Republicii Moldova le reveneau doar 4 POS terminale, în anul 2022 acest indicator a atins valoarea de 12 POS terminale la o mie de locuitori. După cum vedem, există potențial de creștere şi, prin urmare, băncile comerciale şi comercianții sunt în dezvoltare continuă pentru a extinde infrastructura de plăți a Republicii Moldova.

Diagrama 17. Numărul POS terminalelor la o mie de locuitori în Republica Moldova și Uniunea Europeană

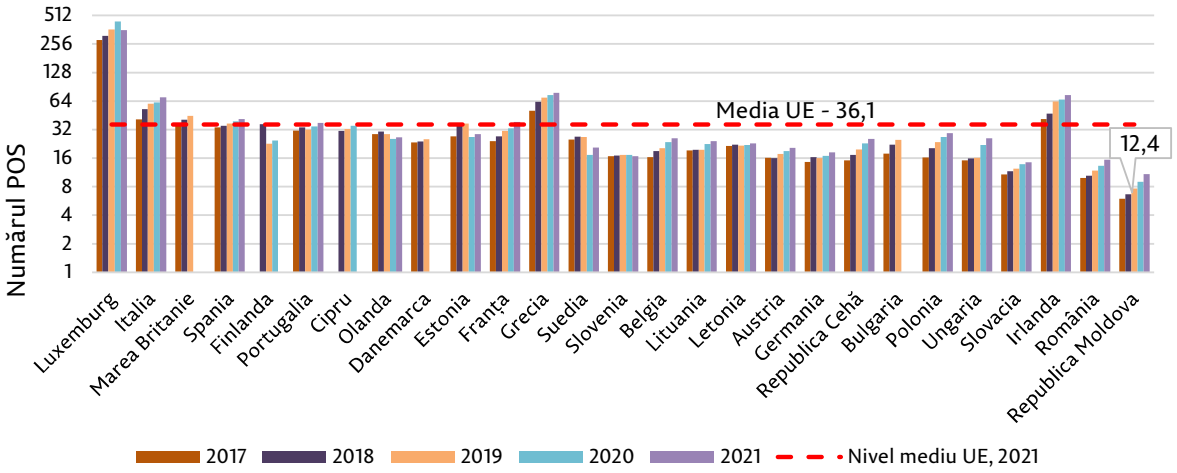

Este de remarcat faptul că, chiar și după ridicarea restricțiilor pandemice, tranzacțiile cu numerar nu au revenit la nivelul prepandemic, ci s-a consolidat obiceiul de a utiliza cardurile. Locuitorii Moldovei au început să folosească cardul în direcții noi, cum ar fi comanda și achitarea călătoriei, livrarea la domiciliu a mărfurilor, serviciile de curierat etc.

Tot mai mult se conturează necesitatea de efectuare a cumpărăturilor în mediul online, astfel, numărul platformelor de comerț electronic s-a majorat cu 30,8 la sută, atingând cifra de 764 platforme la sfârșitul anului 2022.

În anul 2022, valoarea totală a fraudelor efectuate prin intermediul cardurilor de plată a constituit 10,7 mil. lei, fiind in diminuare cu 21,2 puncte procentuale comparativ cu anul 2021.

Diagrama 18. Valoarea totală a fraudelor efectuate cu cardul, în funcție de tipul fraudei, 2021-2022[6]

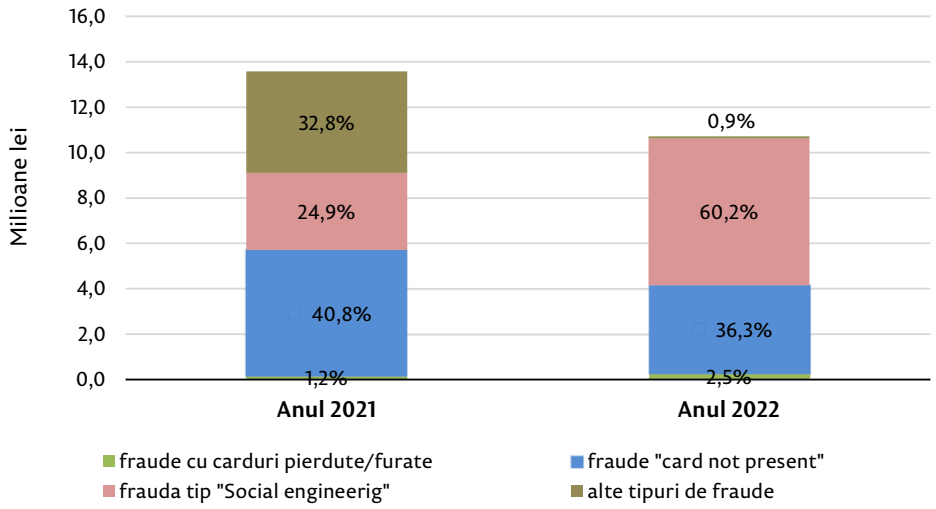

Sursa: *PSP raportor*

60,2 la sută din valoarea totală a fraudelor reprezintă fraude de tip „social engineering”, urmate de fraudele “card not present” cu 36,3 la sută.

[6] Diagrama nu conține informația cu privire la fraudele cu carduri contrafăcute, care constituie 0,1 la sută din valoarea totală a fraudelor înregistrate în anul 2022

Diagrama 19. Valoarea totală a pierderilor financiare[7] urmare fraudelor efectuate cu cardul, în funcție de purtătorul responsabilității, 2021 - 2022

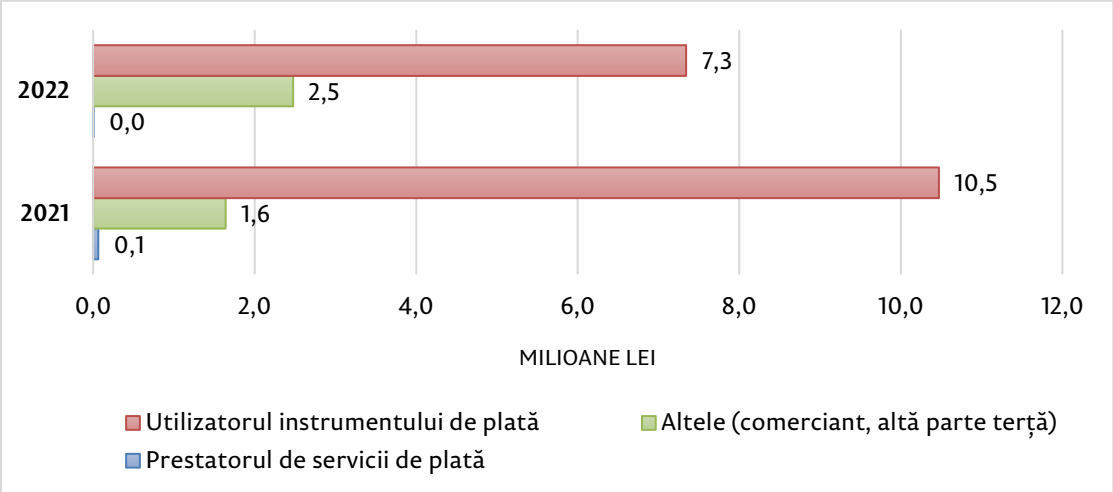

Un indicator relevant care reflectă mărimea fraudelor și care este utilizat în practica internațională este raportul dintre valoarea fraudelor și valoarea operațiunilor cu carduri de plată. În acest sens, indicatorul respectiv pentru anul 2022 constituia 0,0086 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor efectuate cu cardurile emise în Republica Moldova, fiind în continuare la un nivel semnificativ mai mic comparativ cu nivelul european de 0,036 (cele mai recente date de care dispunem sunt pentru anul 2019).

Diagrama 20. Indicatorul fraudelor aferente cardurilor de plată în Republica Moldova și Uniunea Europeană, 2010-2022

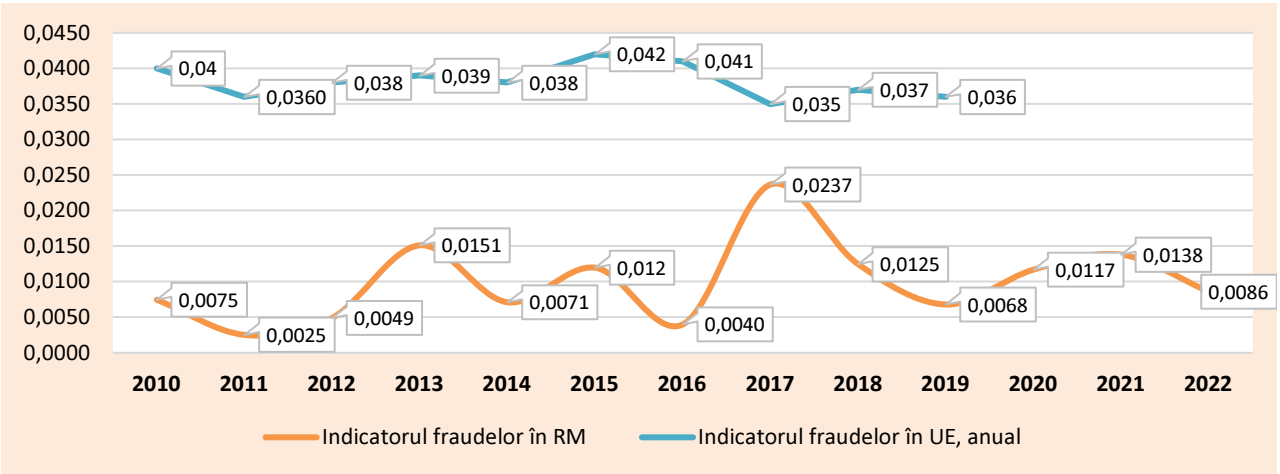

[7] Pierderi financiare finale cauzate de fraudă raportate în perioada în care au fost înregistrate în evidența contabilă a prestatorului de servicii de plată

4.2. Transferul de credit

Din numărul total de operațiuni de plată efectuate prin intermediul transferului de credit inițiate de clienții băncilor (21,4 mil. operațiuni), **89,1 la sută** au fost inițiate în format electronic **prin intermediul SADD**, ceea ce reflectă gradul de digitalizare a serviciilor de plată în Republica Moldova.

Diagrama 21. Evoluția digitalizării transferului de credit (TC), în funcție de numărul operațiunilor, în perioada 2018-2022

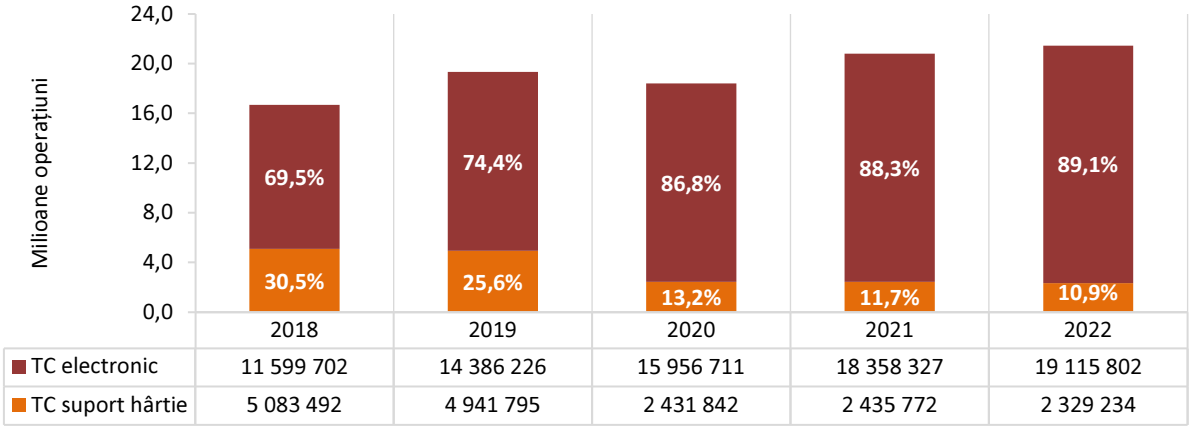

	2018	2019	2020	2021	2022
TC electronic	11 599 702	14 386 226	15 956 711	18 358 327	19 115 802
TC suport hârtie	5 083 492	4 941 795	2 431 842	2 435 772	2 329 234

Sursa: *PSP raportori*

Totodată, *valoarea operațiunilor* efectuate prin intermediul transferului de credit inițiate de clienții băncilor a însumat *648,6 mld. lei*, dintre care:

→ 89,8 la sută – în format electronic (prin SADD);

→ 10,2 la sută – pe suport hârtie.

Diagrama 22. Evoluția digitalizării transferului de credit (TC), în funcție de valoarea operațiunilor, în perioada 2018-2022

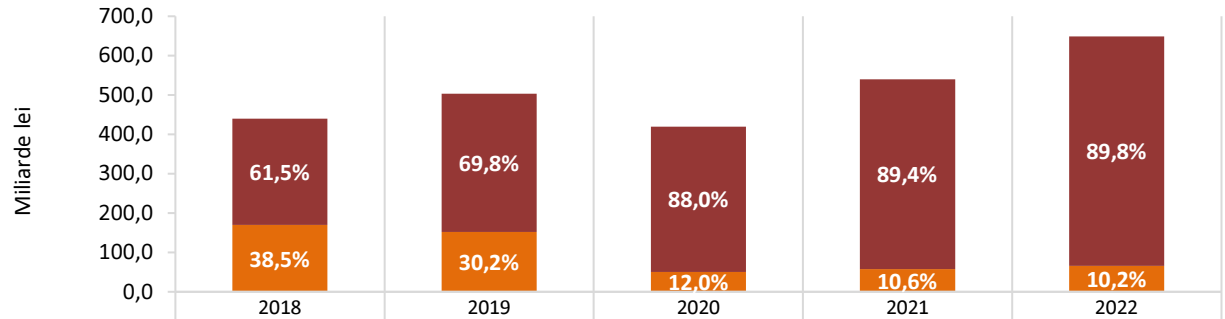

	2018	2019	2020	2021	2022
TC electronic	270 258 643 451	351 178 180 127	369 368 122 444	482 445 376 781	582 687 805 177
TC suport hârtie	169 482 267 044	151 623 871 342	50 197 735 537	57 489 058 195	65 887 300 652

Sursa: *PSP raportori*

Din 1 septembrie 2019, prin *Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr. 180 din iunie 2019,* a fost limitată valoarea comisioanelor ce poate fi stabilită de prestatorii de servicii de plată pentru operațiunile ce presupun utilizarea SAPI. Astfel, pentru ordinele de plată recepționate în mod electronic, aceștia percep un comision maxim de 3,5 lei pentru procesarea unui document de plată în sistemul CDN și de 20 lei pentru procesarea unui document de plată în sistemul DBTR.

4.3. Debitarea directă

Cu toate că experiența unor țări relevă că debitarea directă poate reprezenta o modalitate comodă și rapidă de efectuare a plăților cu caracter periodic, acest instrument de plată nu este popular în rândul utilizatorilor serviciilor de plată din Republica Moldova. Pe parcursul anului 2022, prin intermediul debitării directe au fost efectuate 174,1 mii tranzacții, în sumă totală de 172,5 mil. lei, în scădere ca număr cu 10,2 la sută, însă în creștere ca valoare cu 14,1 la sută.

Diagrama 23. Evoluția tranzacțiilor efectuate prin intermediul debitării directe, în perioada 2018-2022

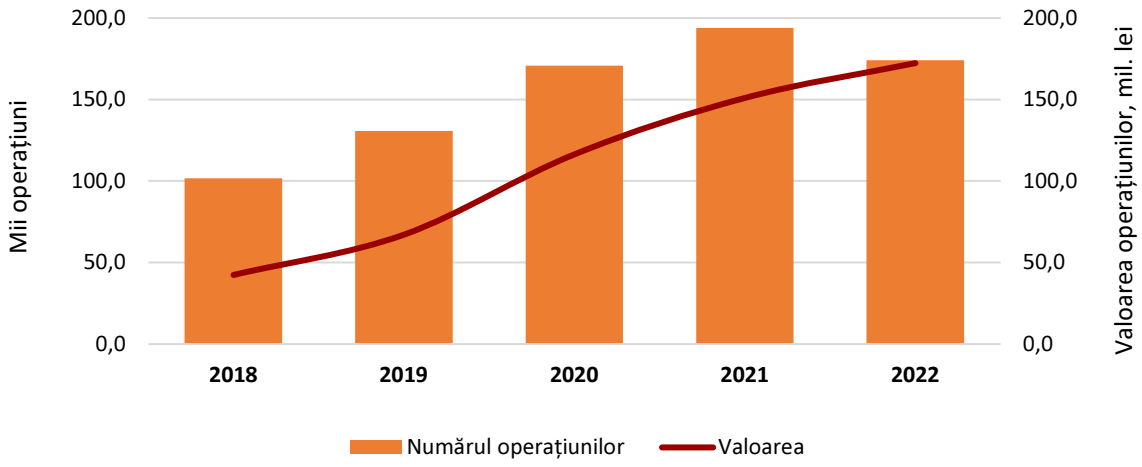

Numărul total al utilizatorilor acestui instrument de plată la finele anului 2022 a constituit 4,7 mii persoane, aproape de doua ori mai puțin comparativ cu anul precedent. Dintre aceștia, majoritatea sunt persoane fizice care utilizează debitarea directă, preponderent, pentru plata serviciilor comunale.

Capitolul 5. Sistemele automatizate de deservire la distanță

Numărul total al deținătorilor SADD a constituit la finele anului de referință **3,2 mil. deținători**, majorându-se cu 23,4 la sută față de anul 2021.

Numărul deținătorilor activi[8], de asemenea, a consemnat o tendință de creștere de 23,6 la sută, mai exact, de la 788,8 mii la finele anului 2021 la **974,7 mii** la finele anului 2022.

Menționăm că ponderea **utilizatorilor activi constituia 30,4 la sută** din totalul deținătorilor la finele anului 2022.

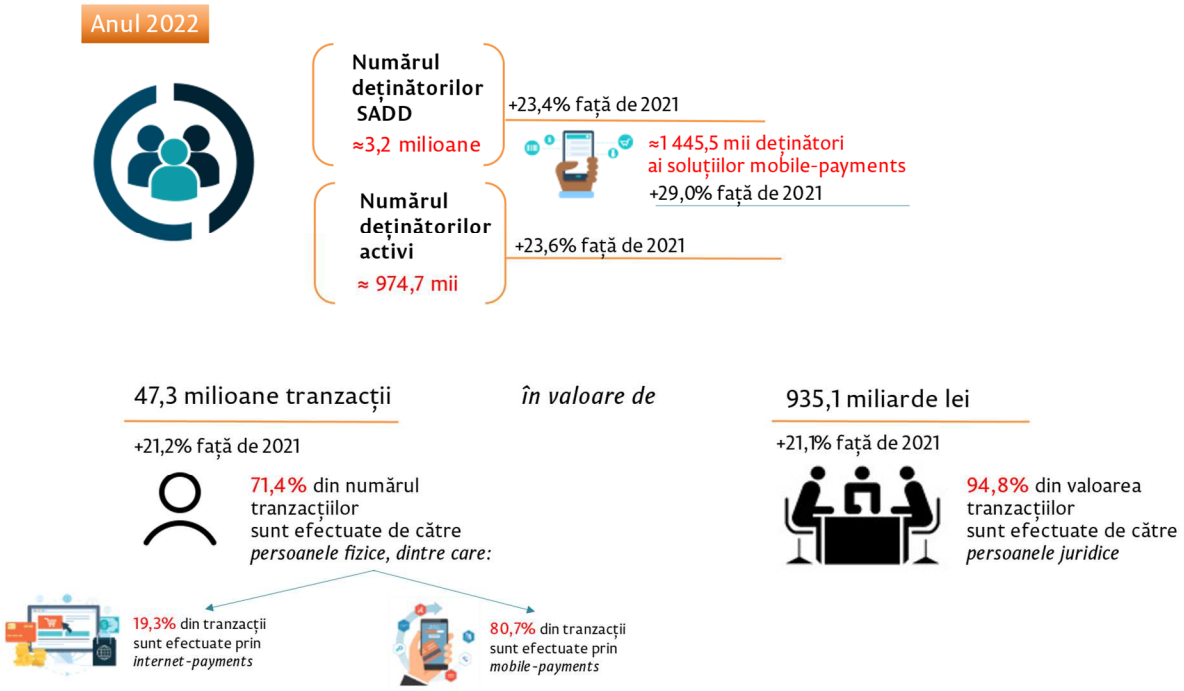

Din numărul total de deținători SADD:

- **78,2 la sută** sunt înregistrați în cadrul sistemelor automatizate ale băncilor;
- **21,8 la sută** sunt înregistrați în soluțiile oferite de prestatorii de servicii de plată nebancari.

La nivelul sistemului bancar, ponderea deținătorilor activi în cadrul SADD a reprezentat 37,1 la sută, iar la nivelul PSP nebancari acest indicator este de 6,5 la sută.

[8] Deținător SADD care a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru printr-un sistem automatizat de deservire la distanță.

De asemenea, **majorarea numărului utilizatorilor activi** a fost generată de creșterea impunătoare a acestora, de 32,1 la sută, în cadrul aplicațiilor *mobile*, ceea ce ilustrează că acest tip de aplicații capătă popularitate în Republica Moldova datorită comodității și flexibilității de a gestiona mijloacele bănești de la distanță.

Diagrama 24. Evoluția numărului deținătorilor SADD

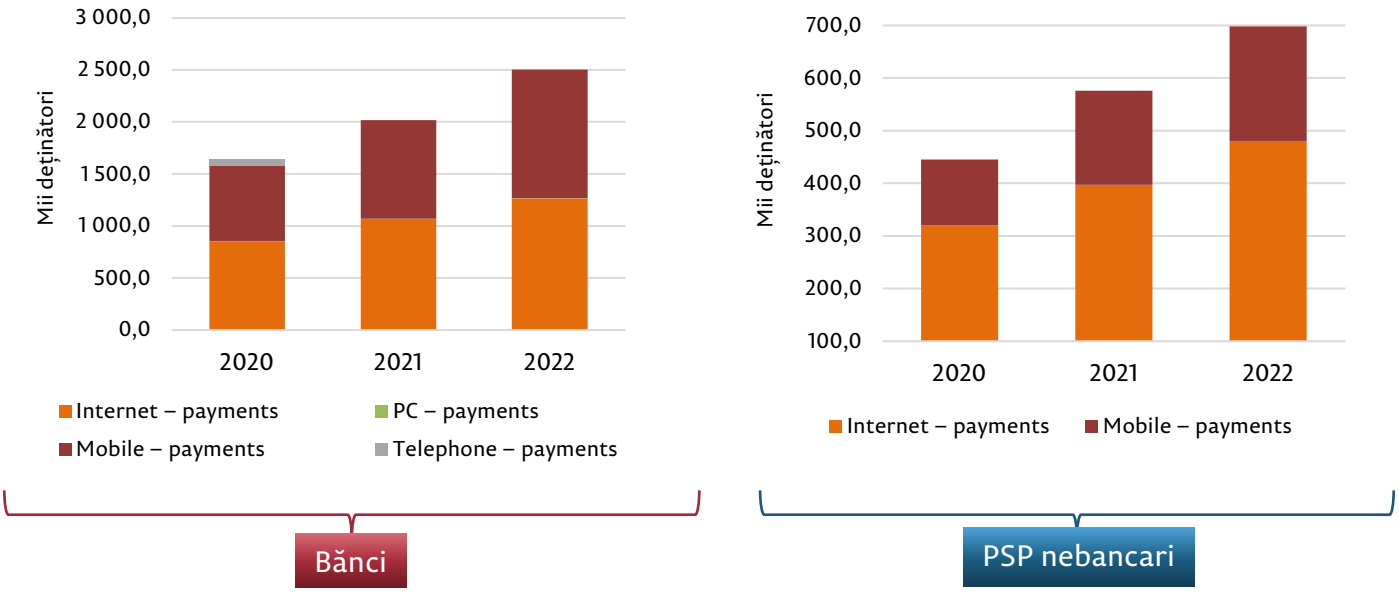

Sursa: *PSP raportori*

Tabelul 8. Distribuția deținătorilor, în funcție de SADD utilizat (bănci și PSP nebancari), la finele anului 2022

Tipul SADD	Numărul deținătorilor	Ponderea deținătorilor SADD	Evoluția în dinamică relativă	Rata utilizării
Internet-payments	1 745 019	54,50%	19,1%	11,7%
Mobile-payments	1 455 295	45,45%	29,0%	52,9%
Telephone-payments (SADD informațional)	-	-	-	-
PC-payments	1 600	0,05%	12,6%	38,3%
Total	**3 201 914**	**100,0%**	**23,4%**	**30,4%**

Sursa: *PSP raportori*

Atragem atenția, că cifra de 3,2 mil. deținători reflectă suma aritmetică a deținătorilor pentru fiecare SADD în parte. Ținând cont, că deseori un deținător utilizează mai multe SADD, numărul deținătorilor unici este substanțial mai mic de 3,2 mil.

Capitolul 6. Remiterile de bani - persoane fizice

Remiterile de bani reprezintă servicii de plată în cadrul cărora se primesc fonduri de la plătitor *fără crearea unui cont de plăți* pe numele plătitorului sau al beneficiarului plății, cu scopul unic de a transfera o sumă corespunzătoare beneficiarului plății sau unui alt prestator de servicii de plată care acționează în numele beneficiarului plății, și/sau în cadrul cărora fondurile sunt primite în numele beneficiarului plății și sunt puse la dispoziția acestuia.

În scopul realizării *supravegherii pieței serviciilor de remitere de bani*, Banca Națională a Moldovei supraveghează, inclusiv, modul de gestionare a riscurilor financiare și operaționale de către prestatorii de servicii de plată, indiferent de aranjamentele (bilaterale sau multilaterale) dintre prestatori. Drept standarde internaționale aplicabile la evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani servesc *Principiile generale pentru serviciile de remiteri internaționale* (emise de Banca Reglementelor Internaționale și Banca Mondială).

În anul 2022, **valoarea remiterilor recepționate**[9] a reprezentat **1,8 mld. USD,** în creștere cu 8,3 la sută comparativ cu anul 2021. Totodată, **valoarea remiterilor efectuate** a constituit **642,6 mil. USD**, în creștere cu 32,7 la sută față de anul anterior.

Diagrama 25. Cota de piață a SRB, SWIFT și SAB în funcție de valoare (pentru persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

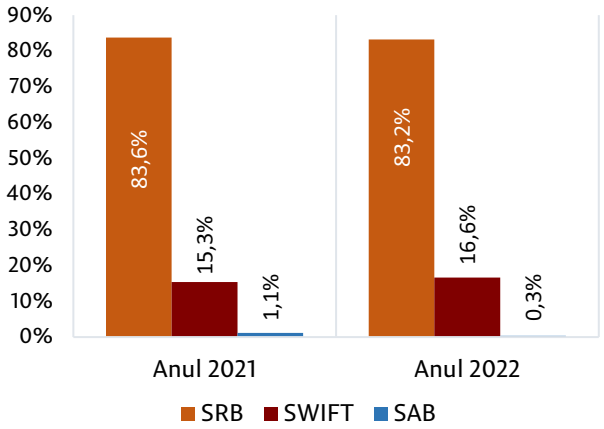

Efectuate din/în Republica Moldova

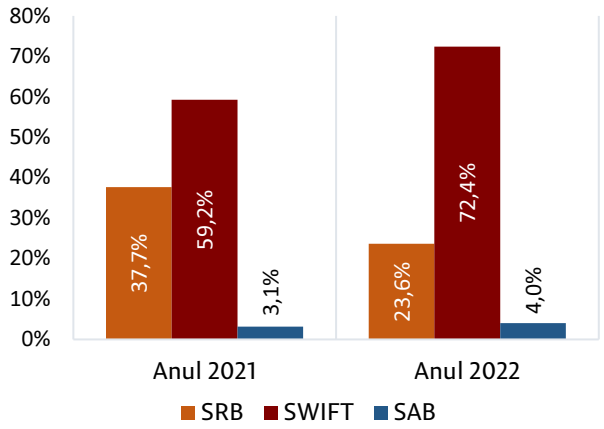

Cel mai mare flux de bani a fost recepționat în Republica Moldova prin intermediul **sistemelor de remitere de bani (SRB) –** o pondere de **83,2 la sută**, prin rețeaua **SWIFT -** în proporție de

[9] Valoarea remiterilor de bani recepționate diferă de cea publicată în raportul BNM „Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice", fiind aplicată o altă metodologie de calcul și prelucrare a datelor raportate (cum ar fi o altă modalitate de convertire a valutei originale a remiterilor de bani la valuta de referință USD etc.).

16,6 la sută de către persoanele fizice, iar **serviciile prestate în baza acordurilor bilaterale (SAB)** au deținut o pondere de doar **0,3 la sută.**

La expedierea mijloacelor bănești din Republica Moldova, **rețeaua SWIFT** a fost utilizată în proporție de **72,4 la sută** din valoarea totală, fiind succedată de **sistemele de remitere de bani** cu **23,6 la sută**, iar **serviciile acordate în baza acordurilor bilaterale** au deținut o pondere modestă de **4,0 la sută.**

Diagrama 26. Cota de piață a prestatorilor de servicii de plată (pentru remiteri efectuate/ recepționate de persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

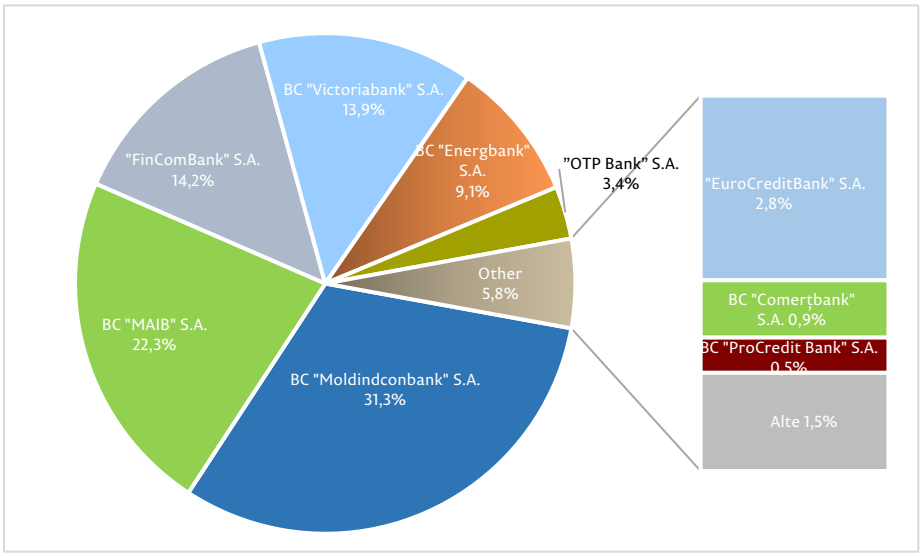

Efectuate din/ în Republica Moldova

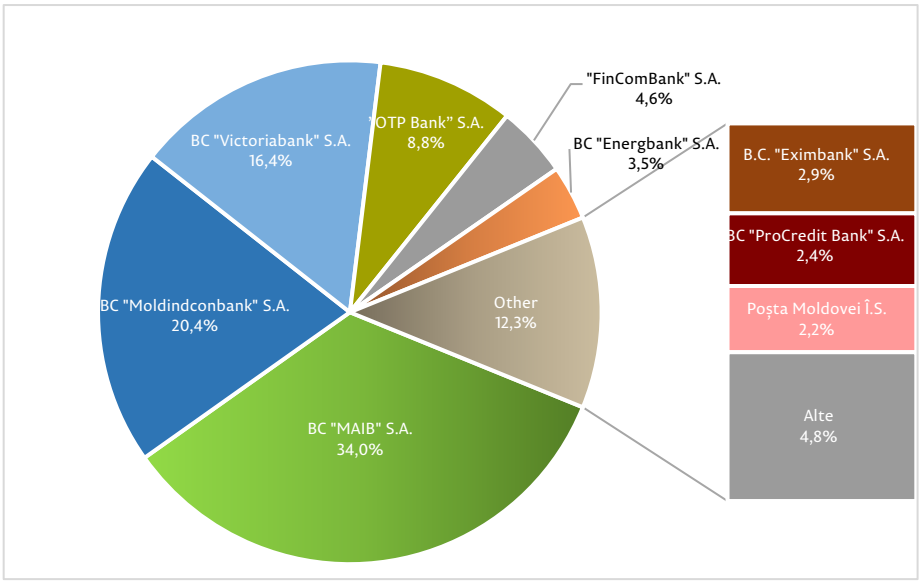

Cumulativ, prin intermediul băncilor BC „Moldindconbank" S.A., BC „MAIB" S.A. și BC „Victoriabank" S.A. au fost tranzacționate aproximativ 67,6 la sută din valoarea remiterilor de bani recepționate și 70,8 la sută din valoarea remiterilor efectuate pe parcursul anului 2022.

Diagrama 27. SRB - distribuția valorică a sistemelor de remitere de bani (pentru persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

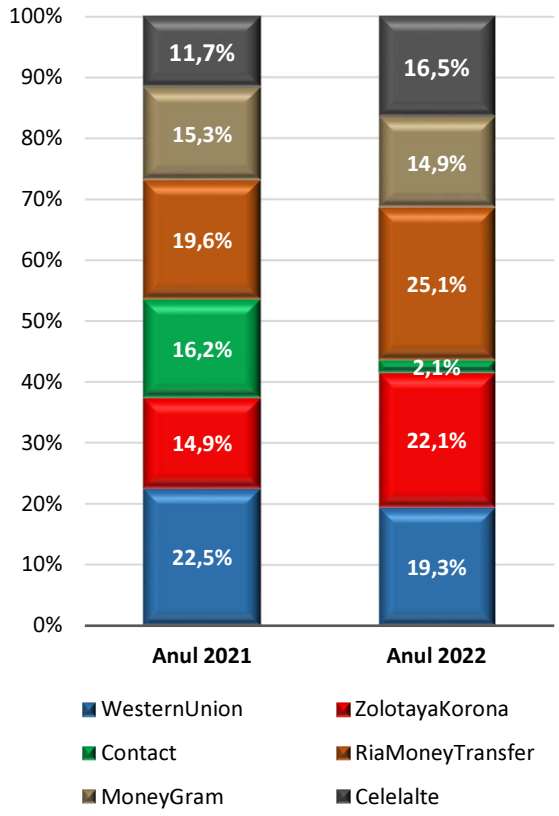

Efectuate din/în Republica Moldova

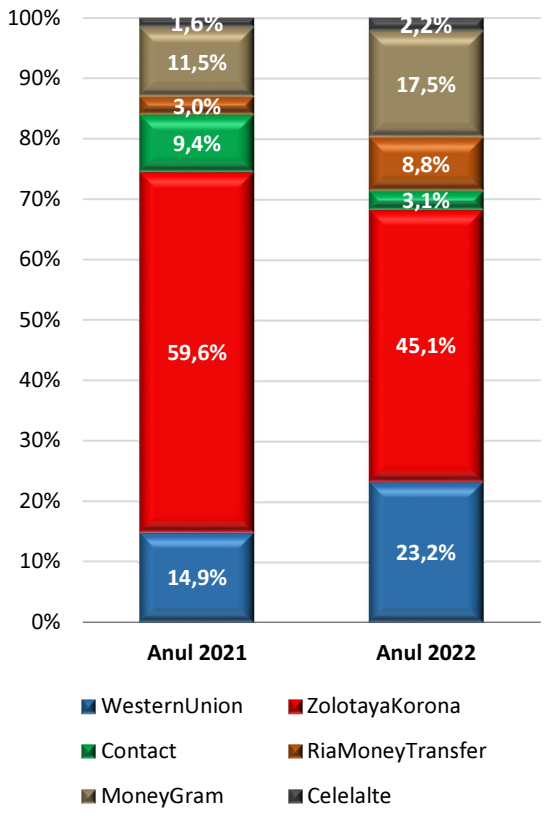

Tabelul 9. Numărul și valoarea remiterilor de bani recepționate în Republica Moldova, primele 10 țări, în funcție de valoare

Remiteri recepționate top 10 țări	Anul 2022		Anul 2021		Media unei remiteri, 2022 ($)	Evoluția valorii față de 2021
	Număr	Valoare ($)	Număr	Valoare ($)		
Federația Rusă	635 568	441 997 373	577 472	188 195 469	693	134,9%
Italia	546 747	201 417 559	534 942	232 328 938	368	-13,3%
Germania	401 239	212 801 874	344 538	198 792 546	530	7,0%
Israel	316 385	261 539 016	313 325	287 033 877	827	-8,9%
Franța	299 621	138 416 406	267 502	142 079 741	462	-2,6%
Marea Britanie	181 213	83 621 920	264 974	138 602 256	461	-39,7%
USA	151 243	121 659 982	147 482	125 000 156	804	-2,7%
Irlanda	93 962	48 069 818	93 715	59 149 261	512	-18,7%
România	65 120	36 253 387	58 374	33 878 857	557	7,0%
Republica Cehă	62 833	24 480 354	63 413	26 391 350	390	-7,2%

Tabelul 10. Numărul și valoarea remiterilor de bani expediate din Republica Moldova, primele 10 țări, în funcție de valoare

Top 10 țări la expediere din RM	Anul 2022		Anul 2021		Media unei remiteri, 2022 ($)	Evoluția valorii față de 2021
	Număr	Valoare ($)	Număr	Valoare ($)		
Italia	23 342	103 636 128	18 112	74 485 523	4440	39,1%
România	24 333	84 950 638	17 842	39 241 731	3491	116,5%
Federația Rusă	107 546	71 410 659	154 272	119 838 288	664	-40,4%
Ucraina	59 027	29 927 184	69 742	26 306 609	507	13,8%
Marea Britanie	7 053	38 554 685	4 720	22 235 740	5466	73,4%
USA	6 748	33 423 850	4 215	18 849 719	4953	77,3%
Republica Moldova	558 512	41 432 540	534 747	23 809 088	5707	74,0%
Franța	9 760	29 371 186	7 174	21 180 530	3009	38,7%
Germania	13 102	32 051 443	9 480	20 292 416	2446	57,9%
Spania	5 982	25 046 314	3 993	12 681 910	4187	97,5%

Capitolul 7. Supravegherea prestatorilor de servicii de plată nebancari

În conformitate cu art. 93 din Legea nr. 114/2012, Banca Națională supraveghează și reglementează activitatea societăților de plată, societăților emitente de monedă electronică, furnizorilor de servicii poştale în calitate de prestatori de servicii de plată.

Supravegherea prestatorilor de servicii de plată nebancari de către Banca Națională are ca scop determinarea gradului de conformare a activității acestora, în domeniul prestării serviciilor de plată și emiterii monedei electronice, cu legislația în vigoare.

Pe parcursul anului 2022, în vederea verificării conformării activității prestatorilor de servicii de plată cu prevederile cadrului legal, au fost efectuate cinci controale din oficiu: patru controale tematice și un control complex. În cadrul unor controale au fost constatate încălcări și deficiențe ce se referă la:

- desfășurarea activității prin agenți de plată neînregistrați la BNM;
- neinformarea/informarea cu întârziere a BNM privind modificările survenite la informația cu privire la administratorii unor agenți de plată;
- perceperea dublă a comisioanelor atât de la utilizatorii serviciilor de plată, cât și de la furnizorul de utilități publice;
- contractele-cadru încheiate cu utilizatorii serviciilor de plată conțin prevederi contrare legislației în vigoare;
- lipsa procedurilor interne privind identificarea utilizării frauduloase a cardurilor emise și/sau acceptate și privind depunerea și soluționarea reclamațiilor;
- lipsa evaluării riscurilor pentru activitatea în sistemele de remitere de bani;
- lipsa raportării lunare către BNM a remiterilor de bani locale efectuate la ordinul persoanelor fizice;
- lipsa notificării BNM privind modificarea datelor din documentele anexate la declarația de eliberare a licenței etc.

Urmare controalelor efectuate au fost aplicate sancțiuni și dispuse măsuri de remediere în scopul înlăturării încălcărilor și neajunsurilor depistate.

BNM a efectuat monitorizarea din oficiu a activității desfășurate de către prestatorii de servicii de plată nebancari, inclusiv prin monitorizarea continuă a activității acestora, analiza rapoartelor trimestriale prezentate BNM, examinarea informațiilor publicate pe paginile web etc.

Tabelul 11. Evoluția principalilor indicatori ai activității prestatorilor de servicii de plată nebancari

Nr. d/o	Indicatori financiari	Anul 2022	Anul 2021	Dinamica anuală
1	Numărul tranzacțiilor, mil. operațiuni	65,1	69,8	-6,6%
2	Valoarea totală a tranzacțiilor, mld. lei	34,8	29,3	18,8%
3	Total active, mil. lei	2 401,4	615,7	290%
4	Capital propriu, mil. lei	549,2	165,1	232,6%
5	Profit net (pierdere), mil. lei	-16,9	30,9	-154,7%

Sursa: *PSP raportori*

Prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebancari, în 2022, au fost efectuate 65,1 milioane de operațiuni de plată, în scădere cu 6,6 puncte procentuale comparativ cu anul 2021, în valoare totală de 34,8 miliarde lei, cu 18,8 puncte procentuale mai mult față de anul 2021.

Diagrama 28. Numărul și valoarea plăților efectuate prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebancari pe parcursul perioadei 2018-2022

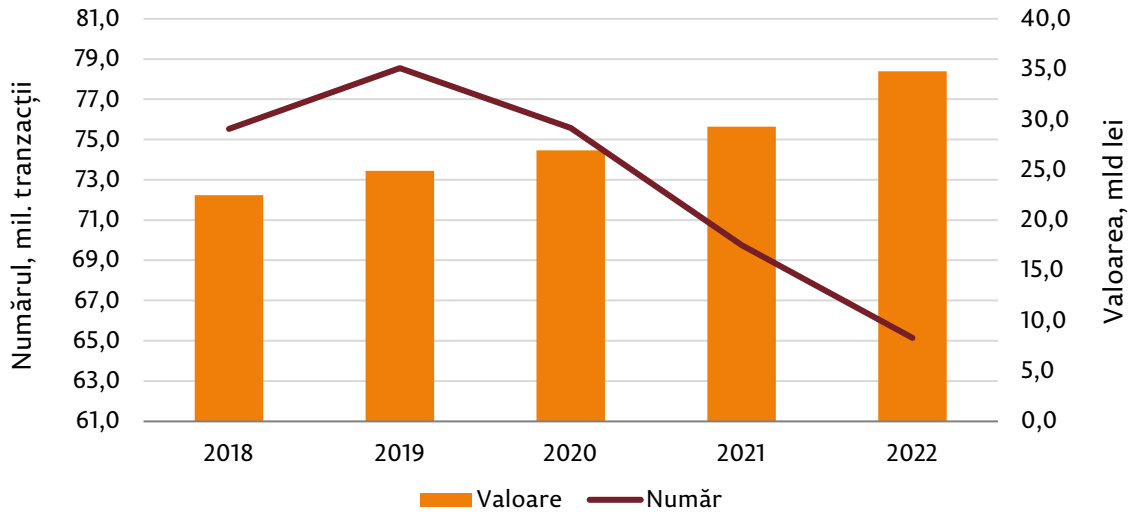

Sursa: *PSP raportori*

Eliberările de numerar și plățile sociale au constituit cea mai mare pondere în valoarea totală a operațiunilor efectuate în 2022 de către prestatorii de servicii de plată nebancari (43,0 la sută), fiind urmate de plățile pentru serviciile comunale și necomunale (18,0 la sută).

Diagrama 29. Ponderea valorii operațiunilor de plată efectuate de către PSP nebancari în anul 2022

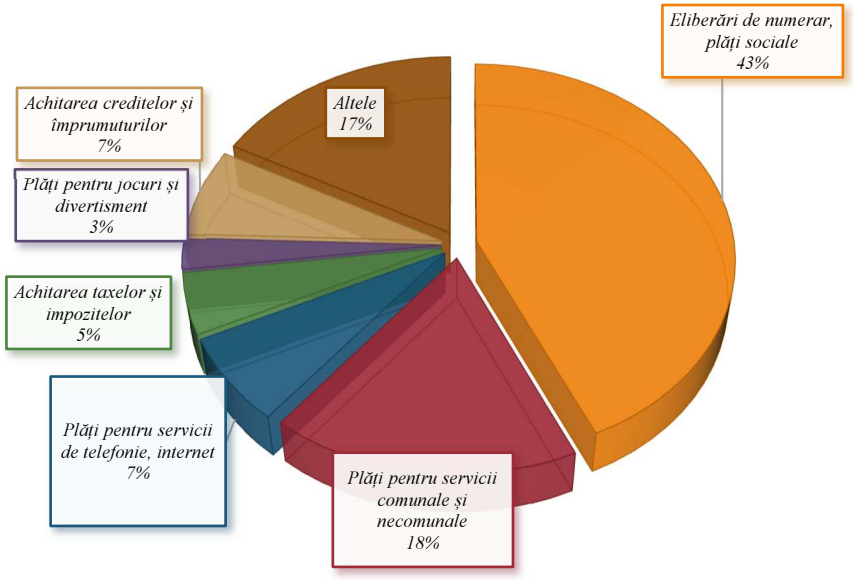

Sursa: *PSP raportori*

În anul 2022, din conturile de monedă electronică și cele de plăți ale utilizatorilor serviciilor de plată au fost efectuate 1,7 mil. operațiuni, în valoare de 1 004,1 mil. lei, în creștere față de 2021 cu 18,4 puncte procentuale ca număr și cu 51,3 puncte procentuale ca valoare.

Diagrama 30. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate din conturile de monedă electronică și cele de plăți ale utilizatorilor pe parcursul perioadei 2018-2022

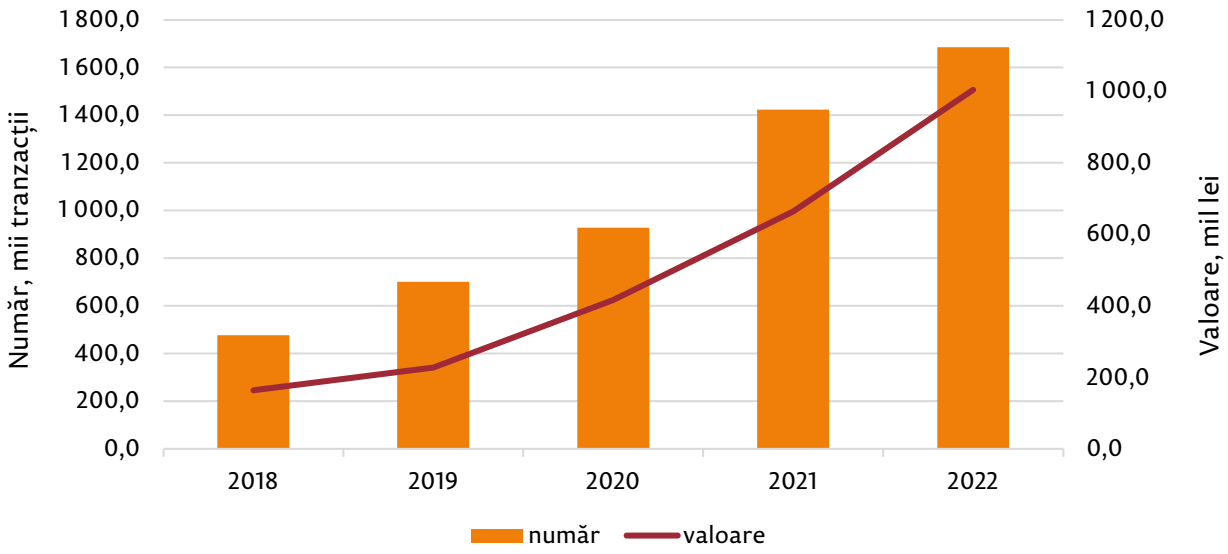

Sursa: *PSP raportori*